

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Tractatus VI. De aliquibus casibus circa materiam Luxuriae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

ratione ignorantia non fertur eius animus in occisionem Clerici, sed tantum laici. In nostro casu utrobique fertur in occisionem hominis huius, etiamsi per errorem putet esse alium. Ita Couarr. 1. par. capitis, Alma mar. et §. 10 n. 15. Gom. 3. var. c. 3. n. 14. Suarez de cens. disp. 45. sect. 6. n. 18. Molina 1. disp. 30. c. 35. Sanch. lib. 9. de matr. disp. 3. n. 27. Iulius Clar. homicidium verum dicitur etiam quibus adde Rebellium de oblig. inst. lib. 3. q. 11. n. 13. qui tamen putat in tali casu homicidam ad minorem restitutionem in foro conscientia obligandum esse. Vide etiam Dicastill. de inst. lib. 2. tit. 2. disp. 7. dub. 8. n. 107. & 108. & quod dictum est de excommunicatione, Rebellas optime putat dicendum esse de irregularitate, sed in alio casu, videlicet, an irregularitatem incurras consulens, vel mandans Petro ut Ioannem occidat, si inde Petrus occisus est. Et quidem te non incurere irregularitatem ex homicidio voluntario certum est, postquam quod non habueris expressam voluntatem, ut Petrus in ea occasione constitutus occideretur. Ut advertit Suarez disp. 44. sect. 3. num. 17. Coninch disp. 19. dub. 7. n. 66. Sed an incurras irregularitatem ex homicidio casuali, non est ita constans apud Doctores. Et questio procedit casu quo probabiliter suspiceris Petrum gravi periculo suae occisionis exponi. Negat Valquez 1. 2. disp. 200. n. 45. Henriquez lib. 14. c. 16 Gaspar Hurtado, disp. 2. de irreg. diff. 6. n. 22. eo quod tuum consilium, seu mandatum non dirigitur ad occisionem Petri, sed ad occisionem Pauli, neque tu consulis, aut mandas Petro, ut seipsum occidat, aut ab alio occidatur. Ergo irregularitas statuta à iure aduersus consulentem, & mandantem homicidium te ligare non potest. Scio contrarium docere communem sententiam teste Nauarros, c. 27. n. 233. Suarez disp. 44. sect. 3. n. 18. Coninch disp. 18. dub. 8. n. 47. Auila 7. part. disp. 6. sect. 1. dub. 5. concl. 4. & aliis. Quia negari non potest te causam voluntariam fuisse tuo consilio, ut Petrus in eo periculo constitueretur & occideretur à Ioanne; ergo irregularis es non quatenus formaliter consulis, aut mandas homicidium, sed quatenus homicidij causa fuiti tuo mandato, & consilio.

3. Sed opinio negatiua est satis probabilis. Et quidem irregularitas est iudiciali iure ob mandatum, aut consilium, quo quis imperat, aut consulit alicui, ut sibi manus violentas afferat, aut alteri, quod in praesenti casu non accedit, sed oppositum, nam nec dominus est auctor ei, quem seruus suus aggreditur, ut eum perimat, nec seruo ipsi seipsum ut perdat, nam vere causam non apponit, ex se ordinatam ad homicidium nec independentem à voluntate aliena, quod tamen esset necessarium; ut seipsum diceretur occidere. Deinde non est dominus directe necis illata seruo suo, vel inferens eam causa, nam ei non est pro fine proposita, sed Ioannis, à quo ille est victus. Non indirecta in causa, nempe in consilio, aut mandato; nam cum dominus seruum suum nesciret viribus Ioanni esse imparem, ei venire in mentem non potuit, quod in iis penis adhaeresceret quas per illum de Ioanne repeti mandabat. Baunys in theol. mor. tom. 2. tit. 1. q. 33. putat in tali casu debere ab Episcopo reum dispensationem postulare, & Episcopum posse dispensare. Sed ego puto probabiliter dispensatione non egere.

4. Et tandem hic obiter pro curiosis assero, quod si quis intendat occidere, aut enormiter percutere aliquem Clericum determinatum, v.g. Ioannem, & casu errans percutit Petrum etiam Clericum, illa percussio non erit reueruata, quia hic & nunc prout exercetur contra Petrum, non est voluntaria, proinde in ordine ad Petrum non erit mortaliter peccaminosa (suppono sufficientem diligentiam adhibitam fuisse ne Petrus laedatur) & licet sit mortalis, quatenus procedit ex parua voluntate percutiendi Ioannem, tamen cum effectu non fuit laesa respectu Ioannis. Ita Castus Palaus, tom. 1. tit. 2. disp. 1. punct. 17. n. 3. Suarez de cens. disp. 22. sect. 1. n. 54. Sanchez lib. 9. de matr. disp. 32. n. 27. Bonacina de cens. disp. 1. q. 2. punct. 1. n. 20. contra Couarruiam, & alios; proinde probabiliter secundum hos Doctores aio, talem hominem ita percutientem non incurtere excommunicationem, & per consequens percussorem illam non esse reueruatum. Et haec omnia docet etiam Bardi in selectis lib. 6. qu. 7. n. 3.

Sup. hoc in tom. 5. tit. 1. ref. 16. §. vlt. post medium, à versu contra verbum & in alio §. eius annot.

In indice primo huius Tom. 8. lege Apendicem ad hunc Tract. 5. ubi inuenies alias plures Diffic. mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Res. quae simul pertinent ad hunc Tract. 5. de Homicidio, & Mutilatione.

TRACTATUS SEXTUS DE ALIQVIBVS CASIBVS CIRCA MATERIAM LVXVRIÆ.

RESOLVTIO PRIMA. An fornicatio sit intrinsecè mala, vel tantum mala quia prohibita? Et reprobatu opinio asserens fornicationem simplicem iure naturae, seclusa prohibitione diuina. Non mecha-beris, esse malam, non tamen habere malitiam, & inordinationem mortalem, sed venialem, mortalem vero habere ex solo iure diuino. Et notatur tamen pro praxi supradicta difficultatis posse dari ignorantiam inuincibilem de simplici fornicatione, saltem apud certas gentes desitutas Doctores & scientia rerum moralium. Et quid de surdis, & mutis à natiuitate inter Christia- Tom. VIII.

nos ignorantibus fornicationem esse illicitam, & si qua tamen persona amens, & puella vim patiens fornicationis actum committerent, an peccent? Idem, quod dictum est supra de fornicatione, dicendum est etiam de pollutione. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Ref. 60. alias 59.

§. 1. **N**ON esse intrinsecè malam, docet nouissimè Ioannes Caramuel in Theolog. Moral. libr. 3. numer. 1600. ubi sic ait: Si Deus fornicationem non interdixisset, non esset mala, nec peccatum. Et vt puto euidenter ostendam, quia si duorum solutorum commixtio secundum se peccaminosa est, vel quia naturaliter mala ipsis, vel quia

Sup. hoc supra in tr. 17 Ref. 30. §. 6. perum, prope finem.

quia naturaliter mala proli, neutrum potest dici; ergo. Non primum, quia saepe contingit esse utriusque salubrem, & in tali casu non est utriusque naturaliter mala: accedit quod si quando infalubris dicitur, cum grauius iniubris non sit, non potest esse grauius peccaminosa. Nec poterit dici secundum; fornicatio enim mala proli non est, primum enim non potest dici mala physice, quae in causa ut homo, qui alius in rerum natura non esset, producat, quia si iniurius homini, qui illum occidit, beneficus omnino qui illum gerat; imò beneficentior genitor, quam iniurius occisor; iste enim non potest facere, quod homo qui est, omnino non sit, at ille efficit, ut qui omnino non est, esse incipiat. Aliqui ad educationem recurrunt; fatentur enim ipsam fornicationem esse proli physice vitalem, sed nociuam moraliter, sed hoc est verbis solis obcludere; nam si Augustinus dixit melius esse damnari quam annihilari, item diceret melius esse proli male educatam esse, quam absolute in rerum natura non esse. Er sanè malam prolium educationem potius ex paupertate, quam ex fornicatione subicitur; Principium enim nothos optime educatos videmus, cum tamen nulli disciplinae mores inter homines viles, & mendicos. Porius igitur pauperum matrimonia venient condemnanda, quam diuitum fornicationes. Sed inquam esse per accidens, quod filij illegitimi Principum bene educantur; dicunt, non tamen probant, vetosimilium enim videtur esse per se, quod filij pauperum male educantur. Sed esto, sit inter diuites bona nothorum educatio omnino accidentalis, ergo si per accidens contingit quod filij fornicarij Principum bene educantur, etiam per accidens contingit quod parentes fornicantes non peccent, & probo sic: Ideò fornicatio interdicitur, quia ex illa mala prolium educatione sequitur: ergo si hæc non sequeretur, non interdiceretur illa: finis igitur huius inhibitionis bona educatio est; atqui probabile est, quod quando finis cessat per accidens in aliquo particulari, lex etiam cessat per accidens in particulari; ergo siquidem admittunt quod finis legis fornicationem prohibentis soleat in aliquo particulari cessare per accidens, admittendum omnino est ipsam legem cessare. Si dicas cessante fine legis in particulari, cessare legem in particulari, non quidem diuinam, sed humanam, putabis te aliquid dicere, & nihil omnino dices; legem enim humanarum finis aliquando vniuersaliter cessat; at naturalium non aliter quam per accidens & in particulari cessare potest. Patet in homicidio indirecto parrato: inuasorem enim occidere possum non obstante quinto præcepto Decalogi; tunc enim per accidens, & in particulari cessat præcepti finis, adeoque etiam ipsum præceptum, nec dabitur casus in quo legis naturalis finis cesset vniuersaliter. Tunc sic nulla ratione naturali ostendi potest simplicem fornicationem esse malam, & tamen malam esse in sacris litteris asseritur: ergo dicendum est non esse malam intrinsecè, & ex natura sua, sed extrinsecè ratione interdictionis, idè quod non esse prohibitam, quia mala, sed potius malam solummodo esse, quia prohibita. Hucusque Caramiel.

2. Sed hic fuit error Martini de Magistris, contra quem insurrexit tota Schola Theologorum: & idè aduersus sententiam Caramielis vide Vigiers de iustis tractat. de Temperan. cap. 3. dub. 6. numer. 33. Lagmann lib. 3. sect. 4. numer. 10. Texedam tom. 1. lib. 2. tractat. 3. controuers. 5. numer. 28. Fagundes in Decalog. tom. 2. lib. 6. cap. 1. numer. 8. Diacastillum de iustis. lib. 1. disputat. 3. dub. 16. numer. 239. Aesorium tom. 3. lib. 3. cap. 4. quæst. 1. Lel-

sum lib. 4. cap. 3. dub. 7. numer. 50. Syluium vbi supra, & alios communiter. Dicendum est itaque, fornicationem esse intrinsecè malam, & idè non solum prohibitam iure positio, ac diuino, sed etiam iure naturali. Rationes videbis apud citatos Aethores.

3. Nec obstat, quod aliquis forsitan opponet, melius scilicet esse proli sic esse, quam non esse; quia plus non simpliciter parentes proli iuxta naturalis rationis dictamen, supposito quod velint generationi operam dare, quem præbere ipsum esse: dicit enim ratio causam non satisfacere officio suo, dando esse effectui, sed insuper ei incumbere, seu eius esse muneris, procurare media opportuna, quibus esse illud conuenienter suae naturae promouetur, ac conferretur, quando id potest; neque alia causa ad hoc per se est ordinata; quod passim obseruatur in plerisque etiam animalibus brutis. Hanc autem ordinem, & modum præuaricantur fornicatores: quantum enim est ex ratione talis generationis, priuant prolem hoc bono, videlicet debite educatione, & instructione ad statum perfectum. Deinde, non tantum militat contra bonum proli, sed etiam contra commune bonum humani generis; quia si fornicatio licita foret, passim proles negligenter; unde non posset non sequi summa consilio, perturbatio, & ignorantia in humano genere. Neque à peccato excusatur fornicatio, idè quod aliqui fortassis particulariter proli de educatione prouideant medio extraordinario; quia hoc per accidens sit, & sic finis legis vniuersaliter obtineri non potest, neque enim legi satisfacit quis, vel ab eius violatione excusatur, quando illa ob vniuersalem finem lata est, si opus non præstet, quamuis per aliam viam conatur, finem legis assequi.

4. Ex dictis sequitur, & refutata manet opinio Durandi in 4. distict. 33. qu. 2. numer. 10, qui asserit quod fornicationem simplicem iure naturae seclula Dei prohibitione, Non machaberis, esse malam: non tamen habere malitiam, & inordinationem mortalem, sed venialem, mortalem verò habere solum à iure diuino, quo prohibetur, & fundamentum illius erat, quia fornicatio simplex non meretur mortem æternam secundum legem naturalem, quia lex naturalis nihil dicit, nec nominat de morte æterna, & idè totam malitiam mortalem habet ex iure diuino plurimis locis expresso. Sed hoc fundamentum Durandi (quod illius verbis retulimus) futile omnino est, factis enim ostendimus hanc inordinationem ex natura ductu esse grauem, & mortiferam, cum sit directè contra finem generationis humanæ, qui est intra speciem suam generare prolem perfectam, perfecta autem esse non potest proles humana, nisi ex matrimonio oritur, & planè si leuis esset ex natura sua, ins diuinum superueniens grauitatem illi non adderet, sed relinqueret in suo gradu: nam Deus prohibens aliquid iure diuino, non facit illud grauius, quam erat, sed grauitatem indicat: non enim idè grauius prohibetur, quia de se, & ex sua natura graue est. Deinde ex fundamento Durandi sequeretur neque homicidium, neque adulterium, neque sodomiam esse peccata mortifera natura sua, seclula prohibitione diuina, cum lex naturalis nihil dicat, nec nominet de morte æterna, quod omnino absurdum est: videmus enim nonnullos barbaros, in quibus lumen naturale videtur consopitum seuerissimè furta homicidia, adulteria, & sodomiam punire, eo solum, quia lumen naturæ dicat hæc esse grauissima mala digna, quæ seuerissimis supplicis puniantur.

5. Nota tamen hic pro praxi, posse dari ignorantiam inuincibilem de fornicatione simpliciter, saltem apud certas gentes destitutas Doctoribus, & scientia rerum moralium; nam etsi precepta Decalogi deducantur ex principiis per se notis, ut bonum amplectendum, malum fugiendum, & huiusmodi; tamen, quia non ita euidenter deducuntur; aliqua potest in hac cadere ignorantia probabilis. Quod enim fornicatio inferat damnum proli futurae, seu nasciturae, non ita facile ab omnibus perspicue cognoscitur. Quod inferatur iniuria in corpus mulieris, quando saltem ipsa consentit, vix estimari potest in soluta; unde nihil mirum, si possit cadere in hominem iusta ignorantia. Dixi, saltem apud certas gentes destitutas, &c. Quia apud Christianos degentes in Ciuitatibus, & Oppidis, in quibus sunt aliquando Conciones, instituntur pueri Christiana Doctrina, visitationes Episcoporum frequentantur, & cognitio aliqua traditur rerum ad finem pertinentium; vix credibile est posse dari eiusmodi ignorantiam, vt cum Angelo, Syluestro, & Nauarro tenet Azorius. Denique facillius potest ignorare fornicationem cum meretricibus expositis non esse peccatum, quam cum muliere vaga; multi enim vulgares homines sunt, qui nesciunt distinguere inter peccata permissa, vel non prohibita quoad penam, & non quoad culpam, & ex eo, quod non punitur fornicatio simplex, sed impune permittuntur meretrices, putant etiam non esse peccatum ad eas accedere. Quod etiam in Ciuitatibus aliqui bene instructis in fide, & Religione, per sepe locum habet, vt bene norunt Confessarij. Vide Trullench in Decalog. 1. 2. lib. 6. c. 1. dub. 2. m. 3. cum Doctoribus citatis, quibus adde Syluium in 2. 2. D. Thomae q. 1. 4. art. 2.

6. Constat in praedicta primo. Cum enim Durandus in 4. dist. 33. qu. 2. existimauerit (quamuis non sine graui errore) non autem fornicationem esse contra ius naturale, quanto magis id existimare possunt homines plane rudes, & quidem absque culpa, si nullum habeant instructorem? Secundo: quamuis precepta Decalogi deducantur ex principiis per se notis, non omnia tamen illic prohibita tam clare deducuntur, vt nulla possit de aliquibus esse ignorantia probabilis: nam quod fornicatio inferat damnum proli nasciturae, non facile ab omnibus cognoscitur. Tertio meretrices interdum publice exponuntur, & permittuntur; homines autem agrestes, & prudentiorum doctrina destituti non bene discernunt inter ea; quae permittuntur tanquam minus mala, & ea quae tanquam licita exercentur. Verum inter Christianos non apparet aliquem posse (saltem ordinariè) excusari per ignorantiam à fornicatione; cum satis iam sit praedicatum, praediceturque frequenter, quod fornicatio sit peccatum mortale. Dico, saltem ordinariè; si quis enim inter Christianos, mutus, & surdus à natiuitate ignoraret fornicationem esse illicitam, partim ex eo, quod sit duri, agrestisque ingenij; partim quia nullus eum instruxit, neque (cum aliis scientibus, ac fortassis etiam inducentibus esset fornicatus) quisquam eum reprehenderit; forte excusari posset per ignorantiam.

7. Nota etiam ex superius dictis contra Caramuelem, fornicationem esse per se malam, neque vilo vnquam casu posse esse licitam; cum cargat conuenienti modo, & ordine, quem natura ad educationem, & promotionem prolis instituit, ac requirit. Quapropter etsi mors cupiam intentaretur, nisi ad mulierem non suam accederet: non liceret ei accedere, vt nec si accedendo, posset quantumcumque bonum procurare toti Patriae: quia non sunt facienda mala vt eueniant bona. Si qua tamen persona amens, fornicationis actum committeret, aut si qua puella per vim, profus inuita violaretur; non peccaret, quia deesset voluntarium, imò nec propriè foret actus fornicarius ex parte vel amentis, vel puella vim passae, cum fornicatio importet congressum

voluntarium. Obseruat autem Toletus lib. 5. cap. 10. & Rodriguez part. 5. c. 2. num. 1. id quod de puella vim passa dicitur, non habere locum ex parte agentis: eo quod agens non agit absque consensu. In consensu autem est peccatum mortale.

8. Item quod dictum est de fornicatione, dicendum est etiam de pollutione contra eundem Caramuelem loco citato n. 1603. assentem, quod si Deus mollities non interdixisset, numquam esset mala, saepe esset bona, & aliquando obligatoria sub peccato mortali. Sed haec opinio respuenda est, sicut de fornicatione diximus, & scio viros doctos has opiniones censura Theologica inuendas esse, existimare, quia adeo vehementer est delectatio, quae in seminis effusione sentitur, vt illam homines tanquam bonum naturale vehementer sensibile maxime prosequantur, & propterea natura in omni euetu illius administrationem illis prouidè denegauit, si enim in aliquo casu eam illis concederet, euidentissimum periculum foret, vt homines ea passione abrepti sibi persuaderent causam passim iustam illius procurandae habere: atque ita semen prodigerent, indeque fornicationes, adulteria, sodomitae, & vniuersa alia luxuria vitia pullularent, & hanc ipsam rationem assignauit etiam Abulensis c. 5. qu. 84. in Matthaeum, & addunt, non sic contingere in membri abscissione, quia dolor ipse in causa erit, vt non sibi persuadent, illam sibi facile licere, vt de se manifestum est. Huic ergo rationi adhaerere, est enim bona, & plenè satisfacit, nec valet consequentia, quam aliqui in hunc modum inferebant; licet pollutionem desiderare ob sanitatem: ergo licet eam procurare ob eandem sanitatem. Sicut non valet etiam ista, licitum est desiderare mortem huius hominis iniqui: ergo licet illam procurare; nec etiam ista licitum est desiderare esse martyrum: ergo licitum est se occidere illius desiderij causa. Vide Sanchez de Matr. lib. 9. disp. 17. n. 16. Layman lib. 3. m. 15. & DD. citatos, quibus adde Ioan. Henriquez in 99. pract. sect. 8. quast. 7.

RESOL. II.

An sit peccatum mortale, optare vt fornicatio sit licita?
 Et an hic actus, comederem carnes in Quadragesima, si Ecclesia non prohibuisset, careat culpa?
 Et quid, si quis diceret, occiderem inimicum, si hoc non esset peccatum, aut offensa Dei, & similia, an careant culpa?
 Et quid est sentiendum, si diceret, occiderem inimicum, si supplicium, aut infamiam non timerem? Ex part. 3. tit. 6. & Mile. 2. Ref. 47.

§. 1. Non semper esse peccatum mortale optare vt id, quod est intrinsece malum, non esset malum, sed licitum, sed attendendum esse ex quo sine quis moueatur, docet Valquez in p. 2. disp. 116. c. 2. in fine, & ideo si quis id optaret, ex eo quod videretur ob suam fragilitatem sapius incidere in peccatum, non esset mortale.

2. At contrariam sententiam docet Azorius tom. 1. lib. 4. c. 6. qu. 10. Sanchez in sum. 1. lib. 1. c. 2. n. 13. Mol-felus in sum. 1. 1. r. 8. c. 8. n. 49. & alij; quia bonum totius naturae, ac ordinis naturalis non potest postponi, ac eius immutatio, quae grauissimum malum est, desiderari ob particulare luitius bonum.

3. Notandum est etiam hic obiter, vt aliam similem Quoad con-
 attingamus quaestionem, quod Layman in Theol. mor. tantum in
 lib. 1. r. 3. c. 6. n. 10. Sanchez, & Azor. vbi supra, asse- hoc §. in rō
 runt consensum conditionalem non esse mortalem, 6. tt. 1. ex do-
 & rina Ref. 56. §. Quoad
 quando versatur circa res solo iure positio prohibitas, secus verò si versetur circa ea, quae iure naturali sunt
 interdicta; & ideo hic actus, comederem carnes in Qua- autem
 dragesima,
 M 2

Sup. hac vi
 puella, lege
 infra doctri-
 nam Ref. 4.
 §. 5.

Quoad con-
 tantum in
 hoc §. in rō
 6. tt. 1. ex do-
 & rina Ref.
 56. §. Quoad
 secus verò si
 autem

dragesima, nisi Ecclesia prohibuisset, caret culpa; hic vero non occiderem si non esset peccatum, aut offensa Dei; quia hoc vltimum absque sua malitia intelligi nequit, & conditio illa negans inuoluit contradictionem.

4. Verum Valentia *tom. 2. disp. 6. q. 4. punct. 4.* Sayrus *in Clauis Regim. lib. 8. c. 7. n. 28. & 29.* Salas *in p. 1. r. 1. 3. disp. 16. sect. 27.* Valquez *disp. 116. c. 2. n. 4.* & alij, docent quod quoties conditio omnem malitiam, & deformitatem ab actu auferat, excusat a peccato, secus autem si non auferat; & ideo non peccaret si quis diceret, occiderem inimicum, si mihi liceret, vel malum non esset; peccaret vero si diceret, occiderem inimicum, si supplicium, vel infamia non timerem. Rationes vero huius differentie apud Doctores citatos inuenies.

RESOL. III.

An sit maius peccatum inducere mulierem ad fornicandum, quam illam occidere? Ex p. 9. r. 3. & Misc. 3. Ref. 35.

§. 1. **R**espondeo, quod si prouocans directe, & per se intendit mortem spirituale mulieris, nimirum, si velit directe, vt amittat gratiam, simpliciter grauius peccat, quam occidens; secus vero quando per se primo, & directe solum intendit delectationem. Et suadetur primo supposito, hoc duo peccata posse tripliciter comparari: aut enim vtrumque nocentium mortis, scilicet, spirituales, & corporales; est in illis directe, & expresse intentum: aut vtrumque est indirecte volitum: aut tandem vnum directe, & alterum indirecte est volitum.

2. Quo supposito, ostenditur nostra conclusio: quando nocentium spirituale est directe, & formaliter volitum, tunc peccatum prouocandi mulierem in dicto casu est peccatum odij formalis proximi, & scandali: quod quidem cum directe sit contra charitatem est grauius, quam peccatum homicidij, quomodo cum in illo sit volitum nocentium corporale, vt pote quia hoc tantum est peccatum contra iustitiam, ac proinde minus graue, sicut & reuerentia iustitie minus perfecta est, quam reuerentia charitatis: ergo. Secundo probatur: quia scandalum, ratione damni spiritualis tunc est speciale peccatum contra charitatem, quando aliquis directe, & per se intendit spirituales ruinas proximi: secus autem, quando tantum indirecte, & secundario illa intendit, vt ex his, quae communiter docent Theologi cum D. Thom. 2. 2. 9. 4. 3. art. 3. supponimus: sed in dicto casu, si prouocans mulierem velit directe eius mortem spirituales, tunc per se intendit spirituales ruinas proximi: secus vero, si eius nocentium spirituale indirecte intendat, ergo primo modo duntaxat constituitur peccatum illud in specie scandali, ac proinde grauioris malitiae: secus vero secundo modo, quia tunc non accipit speciem scandali, sed tantum prouocationis ad delectationem per se intentam: quae proinde minoris malitiae est, quam homicidium, quouis modo in illo corporalis mors intendatur. Et ita hanc sententiam docet Lorca *in 1. 2. q. 73. art. 8.* & ibi etiam Caietanus quibus adde Valquez *ibi dem, disp. 102. c. 4. & 5.* cum Aluarez *disp. 137.*

3. Nota tamen, Curielem *in 1. 2. q. 73. art. 8. dub. 1.* absolute docere, inductionem ad fornicationem esse maius peccatum, quam homicidium: quia in tali casu prouocans ad fornicandum; peccat grauius grauitate essentiali, quam occidens mulierem: nam iste, licet peccet grauius grauitate essentiali, sed non totali, quae conflatur ex essentiali, & accidentalibus: grauior autem est malitia, quae conflatur ex essentialibus, & accidentalibus, quam illa, quae solum est essentialis: ergo grauior est in dicto casu malitia prouocantis, quam occidentis. Minor est nota, & maior probatur: quia mors spiritualis volita, etiam indirecte, est obiectum peius, quam sola mors corporalis: ergo tribuit actui peiorem speciem mali-

tiae. Sed tu ne deferas distinctionem primae sententiae.

RESOL. IV.

Quando femina violenter cognita a viro peccet, vel non peccet mortaliter?

Et an ad euitandam mortem, vel infamiam possit mulier pati externam corruptionem, non tamen consentiendo, sed merè passiuè se habendo?

Et in dicto casu quid est dicendum, si in muliere vim patiente adesse periculum consentiendi?

Ex quo etiam inferatur, quod si vir, & femina cohabitent cum manifesto periculo interna libidinis, & separari non possint sine ingenti periculo mortis, infamiae, vel scandalo, an sit licitum vna permanere cum eo periculo, & c? Ex part. 3. r. 6. Misc. 2. Ref. 31.

§. 1. **R**espondeo, quod femina, quae violenter a viro aliquo cognoscitur, non peccat si duo habeat. Primo contrariam voluntatem non consentiendi eiusmodi copulae. Secundo, impedire quantum in se est talem violentum effectum, alioquin censeretur consentire: ideo tenetur impedire talem violentum cum clamore, cum conatu, & renuū corporis, & c. Et ita docent Adamus Tannerus *in part. 2. D. Thomae disp. 2. quest. 1. dub. 4. n. 56.* Valentia *10. 2. disp. 2. q. 1. punct. 3.* Filiucinus *tom. 2. r. 21. c. 2. n. 67.* Azor. *1. lib. 1. c. 9. q. 3.* Reginald. *1. 2. lib. 22. c. 1. sect. 1. n. 20.* Syluius *in 2. 2. q. 1. 4. art. 2.* Bonacina *de legibus, disp. 2. q. 8. punct. 2. n. 2.* Sayrus *in Cluni Regia lib. 2. c. 2. n. 4.* Medina *in part. 2. D. Thomae 9. 6. art. 5. ad 2. & alij.*

2. Notandum est tamen, quod licet mulier, vt dictum est, non possit cooperari fornicationi, quia hoc est intrinsecè malum, & potius mortem sustinere debet, quam tamen ad euitandam mortem potest mulier pati externam corruptionem, non tamen consentiendo, sed merè passiuè se habendo, quia non tenetur mortem sustinere, sed dum interitus non consentit eiusmodi copulae, & fecit, quod potuit ad illam vitandam, vt supra. Ita Sotus *de iust. lib. 5. q. 1. art. 5.* Nauarrus *c. 16. n. 1.* Rodriguez *in summa 1. 1. c. 290. n. 1.* Molleus *in summa 1. 1. r. 8. c. 2. n. 38.* & alij.

3. Sed plus addit Ioannes Salas *in p. 1. r. 3. disp. 3. sect. 1. num. 31.* nempe hanc sententiam esse veram, etiam si in muliere vim patiente, adesse periculum consentiendi; quia ait ille, saepe licet periculum peccati non fugere ad vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauissimum, vt si vir, & femina cohabitent cum manifesto periculo interna libidinis, & separari non possint sine ingenti periculo mortis, infamiae, vel scandali, licitum erit vna permanere cum eo periculo, quod non amatur, nec temere suscipitur, sed necessitate quadam toleratur. Sic Salas.

4. Verum haec sententia displicet Molleus *ubi supra*, & multis Patribus Societatis Iesu, & nostrarum Religionis ab ipso consultis; & illam impugnat Martinez *tom. 1. in p. 2. quaest. 6. art. 5. dub. 1. ad art. 1.* & etiam Alphonsus Curielem *in p. 2. D. Thomae 9. 6. art. 5.* & ratio est, quia exponere se periculo consentiendi est secundum se actio mala moraliter respectu ipsius feminae, & prohibita praecipuo naturali negativo, quod obligat semper, & in omni euentu. Ad exemplum vero, quod quoad cohabitationem adducit Salas, respondeo, quod non est intrinsecè malum, & in illo casu possunt per Confessarium adhiberi multa remedia. Dicendum est igitur cum Curielem *ubi supra*, quod si femina non timeat periculum consentiendi, videtur probabilis sententia eorum, qui dicunt, quod solum tenetur facere id, quod commode poterit, habita ratione periculi, in quo versatur: ita quod si ex voce ratione, aut alia resistentia possit sequi graue incommodum, vt mors infamiae, vel detrimentum

in bonis suis, non tenebitur ea vti, quoniam oppressio in isto casu non habet rationem actionis libera respectu feminae, sed purae passionis, & resistere ipsi, solum praecipitur praecipio affirmatiuo, quod non obligat in omni euentu, sed iuxta mensuram rationis, & ex consequenti modo morali, & humano, atque proinde non obligat cum tanto periculo. Ita ille, & ego.

RESOL. V.

An mulier vi oppressa non teneatur clamare ad euitandam mortem, infamiam, &c. etiam si adsit periculum consentiendi in copulam carnalem?

Et an sit deneganda absolutio penitenti, qui mutuo dedit concubinae centum aureos, quorum recuperationis spem amittit, si de domo eam eiicit? Ex part. 3. tr. addit. Ref. 27.

Quae hic est Ref. antec. §. Sed plus, & lege doctrinam ref. §. nor. a. praecitati, §. Sed plus, & hic supra extref. §. Nora etiam ad medium veni. si qua tamen.

§. 1. Non teneri mulierem in tali casu clamare docuit Salas, quem adduxi in 3. p. trall. 6. re. fol. 3. cui nunc addo Seraphinum Freyram in nouis additionibus ad tr. de Confess. fol. 91. n. 26. vbi sic ait, Ex periculi permissione inferitur feminam per vim compressam non teneri clamare ad euitandam mortem, infamiam, aliudve simile, tamen si exponat se periculo consentiendi seu comparandi libidini, vt bene resoluit Salas, & constat ratione; etenim etsi femina in animo dissentiat, ex natura tamen vi in tali opere non potest non adesse periculum consentiendi, & cooperandi. Ergo nunquam ei id permittere debet, aut non obstante eo periculo excusanda erit. Ita Freyram.

2. Sed ego vbi supra contrariam sententiam docui ex rationibus & DD. ibi adductis quibus nunc addo Ioan. Sancium in selectis, disp. 10. n. 17. qui tamen postea n. 20. improbabiler docet non esse negandum absolutionem penitenti, qui mutuo dedit concubinae centum aureos, quorum recuperationis spem amittit, si domo eam eiicit. Sed hanc opinionem praeter Freyram loc. cit. n. 25. refellit etiam Cautus Palasus; 1. tr. 2. disp. 3. punct. 9. §. 3. n. 14. nam si ipse Sancius non permittit periculum, vt visum est, ad euitandam mortem, infamiam, &c. quomodo admittendum est ad euitandum damnum centum aureorum?

RESOL. VI.

An si quis haberet copulam cum femina mortua, quodnam peccatum luxuria committeret?

Et an talis circumstantia copula non sit aperienda in confessione, sed sufficiat asserere se pollutionem habuisse?

Et an incidat in casum reservatum, de coeuntibus cum brutis, qui cognosceret belluam, quae iam est mortua, licet intra eius vas seminet?

Et inferitur, quod si quis percuteret Clericum mortuum, an incidat in censuram Canonis? Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 1.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 6. ref. 130. §. vlt. ad me. diom. a. v. quia praef. t.

§. 1. Non est scelus, quod malitia humana non commiserit. Plures Confessarij testati sunt mihi sapius in Praxi tale delictum accidisse: & fert fama in magna Italiae Ciuitate cum quadam nobilissima muliere perpetratum fuisse. Posset itaque aliquis dicere, hoc delictum reducendum esse saltem ad fornicationem; quia licet femina mortua proprie non sit femina, & quiuocè, & analogicè dicitur femina, sicuti dixit Aristoteles 4. Meteor. cap. 12. Oculum mortuum proprie non esse oculum, sed & quiuocè, & analogicè. Ergo copula habita cum muliere mortua; reduciue saltem reducenda erit ad fornicationem.

Tom. VII.

Confirmatur: quia licet Clericus mortuus, non sit Clericus, quia Character imprimitur in animam, tamen, si quis percuteret Clericum mortuum, incidere in censuram Canonis, vt docet Pater Thelaurus in Praxi de poenis Eccles. p. 2. verb. iniuria, c. 2. verf. Ampliatur secundo. Squillante de Primil. Cleric. c. 6. n. 6. Villalobi in summ. tom. 1. trall. 17. difficult. 22. n. 16. & alij, quos alibi adduxi. Ergo & in casu nostro copula habita cum muliere mortua, dicenda erit saltem fornicatio; quia licet proprie non sit femina, est tamen & quiuocè femina; sicuti Clericus mortuus, dicitur analogicè Clericus.

2. Sed haec opinio mihi non placet, sicuti nec placet Sanchez vbi infra, asserenti concubitum cum femina mortua non posse dici fornicationem ex rationibus inferius adductis. Et ad confirmationem adductam, respondeo quod opinionem Patris Thelauri, & aliorum refellit Alphonsus de Leone, de Conf. Recoll. 5. n. 55. & alij asserentes, percutientem Clericum mortuum non incidere in Censuram, quia cadauer non est proprie homo. Sed stando in sententia Patris Thelauri, & aliorum dicendum non obstat in casu nostro; nam percutiens Clericum incurrit Censuram, quia illa percussio est iniuriosa statui Clericali. Ergo, &c.

3. Itaque circa praesentem questionem, Amicissimus Pater Pellizzarius putat copulam habitam cum muliere mortua habere malitiam bestialitatis, sic enim asserit in Man. Regul. tom. 1. tr. 3. c. 3. sect. 4. n. 70. Si quaras quam malitiam habeat copula habita cum femina mortua? Respondeo, copulam quidem habitam cum femina mortua includere malitiam bestialitatis, cum bestialitas sit coniunctio carnalis cum re alterius speciei, & femina mortua non censetur amplius speciei humanae, vt patet. Ita ille; cuius sententiam docet etiam nouissime concilius; & Amicus noster Frater Gesualdus de Bononijs Capuccinus in oper. mor. 1. 2. tr. 12. c. 1. n. 43. vbi docet, peccatum bestialitatis esse peccatum Luxuriae contra naturam mediante copula habita cum indiuiduo, siue supposito alterius speciei, siue sit bestia, siue Diabolus in corpore assumpto, siue Cadauer, vt est in casu nostro. Ergo, &c.

4. Verum circa hanc sententiam habeo magnam difficultatem; nam bestialitas est actio viuientis cum viuente alterius speciei; vnde Escobar in Theol. mor. trall. 1. Exam. 8. cap. 2. n. 77. Filiucius tom. 2. trall. 30. c. 8. n. 161. Tamburinus Opusc. 1. lib. 2. cap. 7. §. 6. num. 78. & alij communiter, desinientes vitium bestialitatis asserunt, esse concubitum cum re animata non eiusdem speciei cum homine. Sed in nostro casu, quando quis copulatur cum femina mortua non habet concubitum cum re animata; ergo talis copula non potest ad bestialitatem pertinere; vt vult Pater Pellizzarius, qui non bene dixit, bestialitatem esse coniunctionem carnalem cum re alterius speciei; sed debet dicere cum re animata alterius speciei, vt patet ex supradictis Doctoribus. Quod confirmatur a fortiori ex doctrina Ignatij Lupi de Casib. reserv. var. 2. casu 10. §. 3. n. 8. asserentis non incidere in casum reservatum de coeuntibus cum brutis, qui cognosceret belluam, quae iam emortua est, licet intra eius naturale vas seminet. Ratio autem vna est, nempe quia non est ibi coitio cum animali, quamuis autem qui coit cum bellua mortua, videatur coire cum animali; attamen non est verum; cadauer enim non est animal; cum animalis secundum commune omnium Philosophorum placitum, sit substantia animata sensitiua; cadauer autem non est animatum, nec sensitiuum; quod sane constat lippis quoque, & tonforibus. Ita Lupus. Ergo quanto magis a fortiori dicendum est, copulam in casu nostro non inducere naturam bestialitatis; cum non operetur cum bellua mortua, sed cum femina mortua? Et ideo sapientissimus Sanchez de marim. tom. 3. lib. 10. disp. 4. n. 14. cum firmasset bestialitatem

stilitatem præbere causam diuortij; addit tamen hoc non procedere in concubitu intra vas cum femina, aut bestia mortuis. Vnde patet contra Pellizzarium, & Gesualdum, copulam cum muliere mortua non esse bestialitatem. Et quidem Doctores communiter, vt Lefsius lib. 4. c. 1. dub. 13. n. 91. Fagundes in Decal. tom. 2. lib. 6. c. 9. n. 2. Azotius tom. 3. lib. 3. c. 22. q. 1. Vviggers de iust. r. de Temperan. l. 3. dub. 1. n. 63. Sayrus in Clau Regia lib. 8. cap. 5. n. 18. & 19. Trullench in Decal. tom. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. §. 3. n. 1. Dicaftillus de iust. lib. 1. diff. 3. dub. 18. num. 285. & 287. Balleus in Flor. Theol. mor. verb. *Luxuria*. n. 2. & alij, agentes de vitio bestialitatis docent, esse coitum cum brutis, vel cum Dæmone incubo, aut succubo, & nullam faciunt mentionem de eaduerere: Ergo, &c.

5. Inquit endum igitur restat, quod peccatum Luxuriæ talis copula reducenda sit. Et puto, saluo meliori iudicio, talem copulam non includere aliam malitiã in genere luxuriæ quam malitiam pollutionis; sicuti qui concubitu iniret cum pictura, vel statua, vt tenet Sanchez vbi supra, quicquid asserat Gesualdus. Et idem rectè Tamburinus vbi supra, n. 63. dixit, inanimatum Instrumentum, quo quis se polluat, non facere mutationem speciei. Sed in nostro casu, quando quis copulam habet cum muliere mortua aliud non facit, nisi cum inanimato Instrumento pollutionem: ergo talis copula non inducit mutationem speciei. Confirmatur hæc sententia ex Sanchez loco citato, vbi docet concubitu cum femina mortua idem esse ac concubitu cum eius Statua, sed concubitus cum Statua non includit, nisi malitiam molliciti: ergo idem dicendum erit de concubitu cum femina mortua. Vnde optimè dixit Ignatius Lupus vbi supra, non incidere in casu referuatum de coeuntibus cum brutis qui aliquod corpus inanimatum supergreditur, licet cum ipso se polluat, vti faciunt qui se polluant cum statuis. Ita ille. Ex quibus verbis habetur concubitu cum statua non esse Bestialitatem, vt voluit Gesualdus, sed Pollutionem: ergo idem fatendum erit de coeubitu cum femina mortua: nam vt dixit Sanchez, æquiparantur, & pari passu procedunt coeubitus cum statua, & cum femina mortua.

6. Concludendum est igitur, copulam cum femina mortua non inducere vitium Bestialitatis, nec fornicationis; vt docet Sanchez, sed tantum continere malitiam Pollutionis factæ adiutorio illius corporis mortui; quod enim sit instrumentum inanimatum, ac si esset statua ipsius mulieris, vt ait Sanchez; non potest constituere diuersam speciem malitiæ ab ipsa pollutione, vt bene dixit Tamburinus, loco citato. Vnde illi, qui sentiunt, circumstantias aggravantes non esse necessariam in confessione aperientias, concederent talem circumstantiam Copulæ non esse in confessione aperientiam, sed sufficere asserere, se pollutionem habuisse. Et in nostro casu, cum femina sit mortua, non adest malitiæ inductionis ad peccatum; & suppono copulam cum femina mortua non haberi ab homine peccante cum alio affectu fornicario diuerso à pollutione: nam alioquin cum pollutione adestet aliud peccatum Fornicationis, Adulteriij, Incesti, &c. Ergo, &c. Et hæc omnia in questione non tam diligenter ab aliis pertractata, pro cuiusmodi Lectoribus adnotare volui, vt ipsi tamen iudicent si probabiliter dicta sint, vel ne.

R E S O L. VII.

An si quis haberet copulam cum femina dormiente, quodnam peccatum luxuria committeret?
Idem dicendum est, si haberetur copula cum aliqua femina subito appropexia correpta, vel ab alio morbo sensibus destituta, & tunc occasionaliter ab aliquo carnaliter cognosceretur.

Et cursum docetur, quid sit raptus stricte, & formaliter
Ex part. 9. r. 9. & Misc. 4. Rel. 2.

§. 1. **R**esponderunt aliqui, quod præter peccatum fornicationis si mulier esset soluta, & præter peccatum adulteriij, si esset coniugata, & præter peccatum sacrilegij si esset Monialis; & præter peccatum stupri si esset virgo, &c. committeret etiam peccatum Raptus formalis. Et ita hanc sententiam tenet Pellizzarius in *Man. Regular.* c. 1. r. 4. c. 3. s. 1. 4. n. 70. vbi sic ait: si quæras, quam malitiam habeat copula habita cum femina dormiente? Respondeo, copulam habitam cum femina dormiente, quæ ante somnum consentit in copulam, esse eiusdem speciei, ac esset, si haberetur cum illa vigilante, ac sponte consentiente: si quidem talis copula æquiparatur copulæ habitæ cum muliere chora. Quod si mulier, cum qua dormiente haberetur copula, in eam non consentit ante somnum, tunc copula continet etiam malitiam Raptus formalis; de qua Sanchez lib. 7. de *Matr. disp.* 14. n. 7. eamque in confessione necessario exprimentam: Imò & malitiam stupri, si femina illa erat virgo, vt colligitur ex ipso Sanchez supra, n. 7. Hucusque Pellizzarius.

2. Non obstat dicere, quod violentia est de essentia raptus, vt patet ex iuribus, quæ assertæ, & sequitur Martinus Perez de *Matrim. disp.* 38. s. 1. n. 1. Sed in nostro casu copula efficitur sine violentia: ergo non potest constituere malitiam raptus. Respondeo enim cum Fagundes in *Decal. tom. 2. lib. 6. c. 10. n. 3.* quod fraus, & dolus violentiæ æquipollent, l. unica §. Et si quidem. *vers. Penas autem. Cod. de Raptu Virg.* ibi, consentius ille feminae dolosis artibus extortus præsumitur, & ita communiter Doctores. Sanchez lib. 7. de *matr. disp.* 12. n. 7. & 11. Decianus 12. r. *crim. lib. 8. c. 7. m. 8.* Sed in nostro casu adest fraus & dolus, quia copula illa habetur cum muliere inuita; si enim vigilaret non consentiret. Ergo raptus committitur.

3. Verum his non obstantibus, posset aliquis dicere, quod tunc adestet fraus, & dolus, quando mulier fuit v. g. cum Lopio, vel alio medicamento ex industria coeopita, vt postea cum illa haberetur copula. Sed nos supponimus copulam, de qua loquimur, habitam fuisse occasionaliter, quia mulier inuenta est somno oppressa; & licet hoc non obstante, dicta copula exerceatur cum femina inuita, cum dormiat, tamen hæc iniuria, quæ hic & nunc ei inferretur, non est illi notatam suppono illam somno immerfam concubitu non sentire. Quod multum existimo: nam vt docet D. Thomas in 2. 2. q. 66. art. 4. & DD. communiter, alia ratio est inuoluntarij per violentiam, quæ est in rapina, alia per ignorantiam, quæ est in furto. Ergo stantibus his circumstantiis, non videtur in casu nostro adestet tanta iniuria, & violentia, vt possit constituere raptum formalem, vt vult Pellizzarius. Quod idem dicendum videtur, si haberetur copula cum aliqua femina, subita appropexia correpta, vel ab alio morbo sensibus destituta, & tunc occasionaliter ab aliquo carnaliter cognosceretur.

4. Confirmantur supradicta: quia licet D. Thomas in 2. 2. q. 54. art. 7. Sanchez, & alij asserant, solum violentiam constituere raptum, tamen non desunt Doctores asserentes, quod non dicitur raptus, stricte, & formaliter, si mulier violentata non abducatur de loco ad locum: quod probat Hurtadus de *Sac. disp.* 22. diff. 3. n. 11. ex *leg. unica*, de raptu, vbi dicitur, quod raptus fit violenta extractio de domo Patris. Et ita etiam docet Præpositus in 3. par. q. 7. de *Impedim. matr. dub.* 1. c. n. 148. Perez vbi supra, s. 2. n. 4. Tambur. *opusc.* 1. lib. 2. c. 7. §. 9. n. 60. Escobar in *Theol. r. s. Exam.* 8. c. 1. n. 75. & alij quos citat, & sequitur Sylu. in 2. 2. D. Th. 154. art. 1. ergo, &c. Vnde nouissimè Gesualdus in *Theol. mor. t. 4. r. 3. c. 7. n. 10.* dixit, quod vt raptus sit peccatum luxuriæ distinctum à fornicatione simpliciter opus

opus est, ut fiat abductio mulieris. Sed in casu nostro, dato quod adit violentia, non adest abductio; ergo talis copula non potuit inducere raptum formalem.

5. Et quidem, si vera esset, & sequenda opinio Patris Pellizzarii, sequeretur, quod qui habuisset copulam cum femina dormiente, & ideo commississet (ut ipse ait) raptum formalem, sequeretur, inquam, incurrisse in penas latas à Sacris Canonibus contra raptorem, stante opinione Lessij lib. 4. c. 3. dub. 9. n. 6. qui extendit penas raptorum ad illos, qui non traduxerunt de loco ad locum mulierem, sed tantum in loco violarunt. Unde in nostro casu nimis durum potest videri propter copulam cum femina dormiente, sine alia vi illata, dicere penas incurri. Sed ego nolo harum opinionum Auctor esse: ideo viri docti iudicent.

RESOL. VIII.

Olim cum quodam Religioso fuit mihi magna altercatio, an in cogitationibus veneris sit peccatum mortale, si voluntas non consentiat positive, nec etiam positive dissentiat, sed tantum permittit se habere? Ex p. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 33.

§. 1. **P**artem affirmativam tuerentur Vasquez in part. 2. r. 1. disp. 108. c. 2. n. 1. Zumel in part. 2. qu. 74. art. 4. dub. 1. disp. 2. concl. 2. Valent. tom. 2. disp. 6. qu. 4. punct. 3. Lessij de iust. lib. 4. c. 3. dub. 15. n. 117. Bonac. de mar. qu. 4. punct. 7. n. 7. Becanus in sua Theol. schol. part. 2. tr. 2. c. 5. quest. 5. n. 4. Azor. tom. 1. lib. 4. c. 6. qu. 6. Sayrus in Clavi Regia lib. 8. c. 7. num. 3. & Curiel in part. 2. qu. 74. art. 8. dub. 2. §. 2. fol. mihi 493. Ratio est: nam tali in casu si non adest consensus formalis, adest tamen consensus interpretativus; sed consensus interpretativus æquivaleret formali. Ergo si consensus formalis in delectationibus veneris est peccatum mortale, etiam erit consensus interpretativus. Hæc opinio est probabilior.

2. Sed contrariam non falsam, ut ille Religiosus aiebat, sed probabilem cum Sanchez tom. 3. de matrimonio. lib. 9. disp. 45. num. 25. & Bonacina ubi supra numer. 8. esse existimo. Dico igitur non esse peccatum mortale, quando voluntas se habet negativè, non impediendo, vel non reprimendo motus, & tentationes, quas potest reprimere animum aliò diuerterendo; necessaria est enim positiva complacètia in motibus sensualitatis, ut imputentur ad peccatum mortale, cum non adit interpretativus consensus, quia non tenetur illam cogitationem expellere, quando non est periculum formalis & expressi consensus; sic Caietan. in summ. ver. delectatio. Philarchus tom. 1. p. 2. lib. 4. cap. 18. Herrera in 2. sent. disp. 33. quest. 7. concl. 2. Reginald. tom. 1. lib. 15. cap. ult. n. 65. & tom. 2. lib. 22. c. 2. num. 10. condit. 3. Petr. Lorca in p. 1. tom. 2. disp. 28. num. 62. cum Molfel. in summ. tom. 1. tract. 8. cap. 8. num. 43. & 45. Nauarr. in summ. cap. 11. numer. 12. Corduba in suo quest. lib. 1. cap. 2; dub. 10. ad 7. & aliis quampluribus apud Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 2. num. 13. & apud Ioann. Salas in part. 2. tom. 2. disp. 6. sect. 3. numer. 25. Ratio, qua fulcitur hæc opinio, est ista. Nemo peccat mortaliter, nisi transgrediatur aliquod præceptum obligans ad mortale; sed hoc non fit in tali casu, quia tota obligatio, quæ potest esse in tali casu, oritur ex illo præcepto negatiuo, Non concupiscas. Sed hoc præceptum non obligat ad depellendam concupiscentiam, sed solum ad non consentiendum. Ergo sufficit non consentire, & solum negativè se habere. Confirmatur, quoniam, ut ait Lorca ubi supra, contingere potest, hos motus permitti propter iustam causam absque villa culpa, & in hoc conveniunt nobiscum Auctores primæ sententiæ. Ergo etiam si absque iusta causa

causa permittantur otiosè, vel ex causa veniali, non erunt peccatum mortale, quia quod per se malum est, propter nullum finem potest iuste fieri; si ergo aliquando contingit hanc promissionem esse licitam, ex genere suo non est mala.

3. Ad argumentum in contrarium respondetur. Quando æqualis obligatio est non permitendi, & non procurandi, consensus formalis, & interpretativus sunt æquales in malitia, & si vnus mortalis est, alter etiam est mortalis, non tamen est eadem obligatio non procurandi, & non permitendi cogitationes rerum turpium, & ideo consensus formalis potest esse mortalis, consensus interpretativus existente veniali; sic potest aliquis magis obligari ad non procurandam dignitatem, vel aliquid aliud, quam ad illud reiiciendum. Sic velle occidere hominem, est peccatum mortale contra iustitiam, sed non pascere illum in extrema necessitate, aliquando est peccatum veniale contra misericordiam, aliquando mortale contra eandem virtutem, aliquando verò est mortale contra iustitiam. Itaque non semper consensus interpretativus, & virtualis alienæ mortis, æquivaleret, nec ferè æquivaleret formali. Ita Salas ubi supra n. 33.

RESOL. IX.

An oscula, quæ fiunt ex delectatione sensibili ex illis consurgente absque alia sinistra intentione, & admisionem alterius delectationis de aliquo actu luxurioso, sint peccata mortalia?

Et an in osculis, & talibus, & univèrsim in rebus veneris detur parvitas materia?

Et an inter solutos, quamvis eiusdem sint sexus sit semper mortale crimem osculari, & tangere ob solam veneram delectationem, ex huiusmodi actibus consurgentem, vel possit dari parvitas materia? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 36.

§. 1. **N**onissimè negatiuam sententiam docet Franciscus Syluius in 2. 2. D. Thoma 3. 154. art. 4. conclus. 4. ubi sic ait: Vel delectatio quæ in osculis, & amplexibus sentitur, est merè sensualis, consistens in quadà proportione & conformatione rei tactæ, vel visæ cum organo tactus, vel visus, ut non aliud sit, quam oblectatio de re blanda, leni, ac molli, vel tenera, quæ contingitur, aut pulchra, quæ videtur, absque alia cuiuscumque rei turpis delectatione. Vel est delectatio ita sensualis, ut quamvis non versetur circa fornicationem, habet tamen coniunctam carnis ac spirituum generationi seruientium commotionem. Tactus & oscula quæ fiunt cum sola priori delectatione, non videntur esse libidinosa, ac per consequens nec peccata mortalia; quæ autem fiunt cum posteriori, libidinosa, & mortalia sunt. Prius probari potest, quia non videtur esse libido veneræ, quando in actu secundum suam speciem non libidinoso, abest omnis cogitatio & intentio etiam implicita voluptatis veneræ; atqui amplexus & oscula non sunt secundum speciem suam libidinosa, ut in corpore docet D. Thom. & in eis ponitur abesse omnis cogitatio & intentio veneræ voluptatis etiam implicita, seu interpretatiua; cum non alia sit delectatio quam quod res blanda, mollis, aut tenera; ergo eiusmodi oscula non sunt censenda simpliciter libidinosa. Ita Syluius, & alij penes ipsum, quibus ego addo ex Societate Iesuy Comitolum in respons. moral. lib. 4. qu. 20. num. 6. & Ioannem Salas in 1. 2. D. Thom. 2. 74. tract. 13. disp. 6. sect. 20. num. 139. ubi has etiam adducunt rationes pro hac firmanda sententiâ, quia delectatio non est mortalis, nisi obiectum eius sit mortale; sed perceptio illius suavis temperamenti, aut proportionati tangibilis non est mortalis: ergo delectatio, quæ de illa

M 4 tanquam

tanquam de obiecto percipitur, non est mortalis, & hanc delectationem esse mortalem, quia est de tactu mortali, manifeste in hoc petitur principium, ergo tactus non est mortalis propter hanc delectationem, sed propter aliam delectationem, vel rem quae in eo intenditur, per ipsam quaeritur, aut ex ipso sequitur quae sub peccato mortali vitanda est. Deinde tangere res molles, suaves, & temperata propter delectationem inde naturaliter resultantem, non est mortale, ergo nec tangere carnes alienas viriles, vel foemineas, secluso alio fine, ut periculo. vide etiam Villalobos in sum. 1. 2. 11. 40. diffie. 9. n. 4. Sed ego puto contrariam sententiam mendam esse, & in his materiis non esse laxandas habenas, & Filliuc. 1. 2. 11. 30. c. 9. n. 179. docet quoad praxim, tactus huiusmodi ob solam delectationem sensibilem assumptos vitandos esse sub peccato mortali, tanquam periculosos adducendi delectationem concubitus, vel alterius actus luxuriosi. Vide etiam Sanchez in sum. 1. 2. lib. 5. c. 6. n. 12. qui ex aliis rationibus, & merito, improbat hanc opinionem, & ante illum Rebellius part. 2. lib. 3. qu. 19. sect. 3. per totam.

2. Notandum est etiam hic obiter, aliquos Doctores asserere in supradictis osculis & tactibus & vniuersim in rebus veneris dari paritatem materiae, & ita tenet ex Societate I. E. S. V. cum aliqua formidine Leonardus Lessius lib. 4. c. 3. dub. 8. n. 58. & 59. & ex Dominicanorum familia Samuel Lublinus in sum. la. cas. conscient. ver. osculum. n. 3. vbi sic ait, Inter solutos quamuis eiu'dem sint sexus, mortale crimen est osculari & tangere, ob solam venerem delectationem ex huiusmodi actibus surgentem, nisi paruitas materiae excuset. Ita ille, & alij, quos ego ipse citavi in part. 3. tr. 5. resel. 1. Sed ibi, & merito, contrariam sententiam docui, & iterum doceo, cum Syluio in 2. 2. D. Thom. quae. 154. art. 4. concl. 4. in fine.

Quae hic est supra in tr. 3. Res. 18. & in aliis eius annot.

RESOL. X.

An sit peccatum mortale exponere se probabili periculo peccandi?
 Et explanatur, quid sit periculum formale, & proximum?
 Et ex doctrina huius Resolutionis inferitur, an Chirurgus expertus, dum medetur pudendis feminarum, & Parochus, dum audit confessiones feminarum in pollutione assentive, an poterunt se tali periculo obicere?
 Ex part. 7. tr. 11. & Misc. 2. Res. 29.

Sup. hoc in Res. seq. si gnauer in §. vlt. & in alia Res. eius not. & lege etiam Res. & §. 5. not. 1. dicitur Res. & in tom. 7. 7. vide doctrinam §. Sed aliquis, & §. Respondeo, in fine, & seqq. & in tom. 2. tr. 6. ex ref. 119. §. 2. & quibus pro expellendo e domo feminam quae est occasio peccati, lege in to. 1. tr. 4.

§. 1. **N**egatiue responderet Caramuel in Regulam D. Benedicti, dispur. 70. num. 1058. vbi sic asserit. Petis, Vtrum possit se aliquis exponere probabili peccandi periculo? Nostrer Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 28. num. 9. & Lopez in instrum. part. 1. cap. 21. §. ad tertiam rationem. negant: Sed videntur insistere aliis principiis. Ego nullam actionem prudentem peccati arguo, nec imprudens censendus est, qui sequitur partem probabilem: ita efficacissime superius num. 57. Huic resolutioni proderunt S. Gregorij Papae verba in homilia illa quae legitur in die Resurrectionis. Nos ergo, inquit, in eum qui est mortuus credentes, si odore virtutum referri cum OPINIONE bonorum operum Dominum quaerimus, ad monumentum profecto illius cum aromatibus venimus. Sanè ad Christum venimus, non solum cum opera allicimus, quae euidenter sunt bona, sed etiam cum opinamur (hoc est probabiliter credimus) nos bene operari. Ergo à Deo non recedit, qui probabiliter putat se non recedere: ergo non vult credere, qui se exponit periculo, quod probabiliter putat aut nullum esse aut leue. Ita Caramuel.

2. Sed Caelestinus in Compen. Theol. Moral. tract.

1. cap. 4. qu. 11. asserit esse peccatum mortale exponere se probabili periculo peccandi, & citat Les. lib. 4. c. 3. dub. 14. n. 98. qui quidem loquitur de periculo formali, quod secundum Caramuelem differt à periculo probabilis; Et ipse concedit quod quis non possit se exponere formali & proximo periculo sine graui peccato.

3. Et ad tollendos scrupulos, vsi ipse ait, explicat Caramuel quid sit periculum formale & proximum, & asserit. Primum, periculum vt censetur proximum, debet esse euidentis physice aut moraliter, si enim tantum sit probabile, periculum morale non est, nam probabiliter etiam censere poteris, periculum nullum esse. Rationes euidentis assensum praedeterminant, si sint merè probabiles mentem non cogunt, sed opinio eligenda committitur opinioni voluntatis.

4. Si iueris ad talem domum decies, & quinque peccaueris, & quinque non peccaueris, est probabile, si reuertaris te peccaturum esse, & aequè probabile te non peccaturum esse. Ergo non est periculum proximum.

5. Si octies iueris, & septies peccaueris, & semel non peccaueris, est probabilius te peccaturum esse, est tamen probabile te non peccaturum esse. Ratio est; quia octaua pars est grauis, & si septem lapsus te commendant, constantia quem semel habuisti, contra septem lapsus dat grauem auctoritatem, factique opinionem probabilem.

6. Si nouies iueris, & octies fueris lapsus, scias te exponi periculo proximo, si reuertaris: quia nona pars non est grauis auctoritatis, & idèd improbabile est te, data occasione restitutum esse: ac per consequens est moraliter euidentis (hoc est certum) te, si èd redies, miserimè peccaturum. Ergo est periculum proximum in tali casu. Periculum agnoscitur ab experientia, examinare enim, vtrum periculum sit proximum, nihil est aliud, quam consulere experientiam, & videre verum tuae futurae constantiae faueat grauis experientia; illa dicenda est grauis, quam non vincit alia pluriquam septuplo maior: & hoc caeteris paribus.

7. Quid si mutentur circumstantiae, tollitur periculum proximum, si non possit iudicium sumi ab experientia; puta, si octies solus iueris ad domum talem, & semper fueris lapsus, & velis èd reuerti cum socio prudenti & modesto, credo iam te non exponi euidentis, & proximo periculo; quoniam qui certo moraliter sciebas te peccaturum esse, si solus irrespondum certo nosti quid sis facturus praesente tali socio, & idèd quoad vsque experiaris, pro te ferre fauorabilem sententiam potes.

8. Ex his inferet Caramuel, quod si v.g. Chirurgus indifferenter se habeat cum à laborantibus acceteretur, hoc est, nulla praevia dispositione aut intentione non peccandi accedebat. Sexdecim vicibus medicatus est, ex quibus tantum semel se continuit, & non praebuit assensum. Dico, illum non posse reuerti manentibus istdem circumstantiis, hoc est, non posse reuerti sine dispositione praevia & intentione non peccandi. Quod si proponat amplius non consentire, hoc propositum fortificat eius voluntatem & timorem eliminat, non enim euidenter sequitur, voluntatem fortem & praemunitam esse in proximo, & certo periculo, in quo erat cum debilis esset. Non igitur condemnandus est ille Chirurgus qui nondum expertus est vtrum adhibito proposito resistendi sit peccaturus.

9. Et tandem ponit nouam difficultatem; Petrus v.g. tenetur graniter ire ad talem locum audire confessiones, alicui femina mederi, aut aliquam similem actionem agere, quam omittere non potest sine culpa mortali (puta, vel quia est votu aut iuramento obligatus, vel praeepto legitimo obligatus) examinat experientiam, & repetit esse periculum proximum consentendi

sentendi in mollitiem. Hoc periculum non euadet si condatu foecium; nam actus mere intercos praesentium reuerentia non cohibet; quid igitur facturus est an tenebitur ex causa necessaria se credere periculo formali?

10. In casu posito teneris ire ad talem locum in quo est periculum proximum, & teneris non te credere tali periculo, quoniam utrumque simul potes facere, si addas voluntatem non peccandi, quam antea non habueras; aut saltem intentionem, si ante remissam habueris; efficit enim quod non sit proximum periculum, ubi ante fuit; & ideo illam actionem non solum potes, sed & teneris facere. Et haec omnia docet Caramuel ubi supra a qua ex eius mente dicta esse volo, ego enim affirmatiuae sententiae adhaereo.

RESOL. XI.

An Chirurgus expertus, dum medetur pudendis feminarum, in pollutionem assensuri, poterit se tali periculo obicere, cum determinatione tamen non consentiendi? Idem queritur de Parocho in confessionibus foecinarum auscultatione.

Et an quis possit accedere ad Infideles gratia illos conuertiendi cum periculo peruersionis?

Et an predicando meretricibus cum periculo peccandi? Et an possit, imo teneatur Pater alere filios ex concubina, qui nec separari possunt a matre, & si periculum habeat lapsus cum concubina?

Et an liceat exponere se periculo certo, vel probabili peccandi ob bonum spirituale proximi? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 3.

8. dispensica, sect. 5. n. 60. & 1. 2. tr. 13. disp. 6. sect. 17. n. 105, & 106. Sotum de iust. lib. 5. q. 1. art. 6. in fine 2. concl. & alios docere posse aliquem accedere ad infideles gratia illos conuertiendi cum periculo subuersionis, & ad praedicandum meretricibus cum periculo peccandi; quod etiam docuit Castrus Palauus n. 10, qui etiam addit, posse, imo teneri parentem alere filios ex concubina, qui nec separari possunt a matre, neque alia via possunt victum quaerere, etsi periculum habeat lapsus cum concubina; & faciant pro hac sententia Sanchez in summa t. 1. lib. 1. c. 8. num. 3; Basilius Pontius de marim. lib. 5. c. 35. n. 4. Freitas in addit. ad tr. de confess. sollicit. q. 19. n. 17. Sa ver. peccatum, n. 6. & alij asserentes, quod exponens se periculo peccandi causa urgente, non peccat, & ponunt multa exempla.

4. Verum Lopez in instr. part. 1. c. 21. §. ad tertiam rationem, & Petrus Lorca in 2. 2. D. Thomae sect. 3. disp. 29. n. 9. & alij asserunt non licere exponere se periculo peccandi certo, nec probabili ob bonum spirituale proximi; & ideo Suarez de charit. disp. 9. sect. 2. n. 8. sic asserit. Sequitur contra Sotum, nemini licere propter aliorum salutem exponere se morali periculo peccandi mortaliter, ex illa regula Eccles. c. 3. Qui amat periculum peribit in illesum in moralibus idem est committere, & exponere se morali periculo committendi. Quod maxime verum est, quando periculum est in determinata materia, in qua aliquis fragiliter se expertus est. Si vero in consilio non potest certa regula tradita sed pro ratione necessitatis, & periculi, pendenda res erit. Ita Suarez, quem ego sequor, vnde cogita si opinio Basilij Pontij, quam supra in tr. 4. de Sacra. resol. 269. adduxi, sit probabilis.

Quoad hoc in ref. praeterita, & in to. 4. tr. 6. exref. 18. lege §. 8. nor. 1. §. 8. militet, & pro contentio à lin. 8. huius §. in r. 1. tr. 4. ref. 13. §. vir. ad n. 3. dium.

Sup. hoc in ref. praeterita signaret à principio, & in ref. not. 1. q. & in 7. tr. 7. lege ex doctrina ref. 20. §. Sed aliquis, & aliarum ref. & §. 8. eorum notatio. num.

Que hic est in tom. 2. tr. 6. ref. 119. §. 2. ad medium.

RESOL. XII.

Quidam vir Nobilis comedens cibos calidos, & accubans in lecto incidebat in pollutionem, quasit a me, an teneatur aliter decubere, & cibos illos non comedere? Poterat enim sine aliquo damno a supradictis abstinere. Et an Confessarius ex deuotione solum audiens confessiones expertus pollui, non tamen consentiendo, an peccet confessiones excipiendi? Et in textu huius Ref. alij casus & similia exempla inferuntur, & explanantur, in quibus quis non peccat, quamuis praudeat in illis, & sequatur pollutio, sine tamen villo periculo in illorum consensu. Et tandem notatur, quod si aliqua mulier in Choreis publicis se tangit ab aliquo in intentione mala, si tactus sunt ex suo genere liciti, ut consortio manuum in choreis, non peccat illos admittendo coram alijs. Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 22.

1. Quidam Theologus affirmatiue tunc illi respondit, & hanc opinionem docet nouissime Ref. 37. §. Fagundez praec. 3. c. 6. n. 13. ubi sic asserit. Non probat opinionem asserentem non esse mortale comedere illa, ex quibus credatur sequutura pollutio; modo illa in doctrina §. se non intendatur, nisi forte loquatur, quando dubie id videtur, & credatur, aut quando non ita facile possit eam causam auferre, ac remouere; nam aliter dormire non possit, quam taliter accubando, si alios cibos non habeat nisi illos, vnde pollutio solet mortaliter contingere, aut si habeat, sunt tamen tales, ob quos dolorem capitis, aut aggritudinem contrahat, profecto in meliori opinione non teneatur abstinere ab illis, aut à tali modo accubandi. Ita ille, citans alios Doctores, & alia exempla, vide etiam Azorium part. 3. c. 24. q. 7.

2. Sed contrariam sententiam etiam probabilem esse puto, quam in terminis docet Sancius in selectis, disp. 2. n. 12. sic asserens. Accubantem sic vel aliter, & sentientem se ex tali situ in pollutionem venire in somno, vel in vigilia, dum absit periculum consensus, Torijo, & in

Sup. his in tom. 1. tr. 4. Ref. 37. §. Restat, cum sum in fine, & lege ibi in doctrina §. ut autem, & alius eius auctor. & in to. 4. tr. 6. ex Ref. 18. vide §. Similiter.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Torijo, & in &c

Sup. hoc pro Chirurgo ex lani doctrina, & praeterita, §. Ex his, & in medium, infra in ref. 13. §. Primo, & pro Confessario infra in ref. 1. A. Hinc, ubi inuenies distinctione, de pro vtroque in to. 1. ref. 29. post meditationem, & ver. Item sentio pro vicijs, & in to. 7. tr. 7. ref. 10. §. Rec. pondero, ad medium, & ver. Quod §. Et pro conuersione contenta in hoc textu in ref. seq. §. Hinc, ad medium, & infra in ref. 1. §. Secundum, & in to. 4. tr. 6. ex ref. 18. lege doctrinam §. in fine, & seq.

tom. 4. tr. 6.
ex Ref. 18.
lege doctri-
nam § Simi-
litate.

& determinatus sit non consentire, & experientiam consentiendi non habeat (vt erat in casu dicti viri nobiliss, de quo ego interrogatus fui) non teneri aliter decumbere, licet ille minimè utilis esset talis modus decumbendi, sed solum ad commodius quiescendum in lecto, intendetur. Ita Sancius, & loquens de comestione ciborum idem docuit Lessius lib. 4. c. 3. dub. 5. 4. n. 100. & 101. Villalobos in summa, tom. 2. tr. 40. dub. 16. n. 6. Ioannes de la Cruz in direct. part. 1. prec. 6. art. 8. dub. 9. conel. 2. & alij. Ratio verò huius opinionis hæc est, quia aliquis non tenetur vitare causam per accidens in ducatem in pollutionem, dum tamen absit periculum consensus.

Sup. hoc in
Ref. 1. nor.
præterita, §
Sed in fine,
verf. Hoc pa-
cto, & supra
in ref. r. §. 1.
& in aliis
eius annor.
pro hac
quæst. Sed
ibi pro Par-
rocho, & hic
pro Confes-
sario ex de-
uotione, &
preconio
à medio §.
Hinc, in ref.
seq. §. Secun-
do, &c.
Et quoad
plimum
contentum
in §. Et ran-
dem, huius
Ref. in Ref.
seq. lege §.
Tertio, &c.
Et pro con-
tento à lin.
7. huius §. à
verf. Noran-
dum est, in-
fia in ref. 14.
§. vlt.

3. Hinc infert Sancius, quòd Confessarius ex deuotione solum audiens confessiones expertus pollui, non tamen consentire, non peccabit confessiones excipiendo, quia cum audire confessiones, causa per accidens sit pollutionis illas non tenetur vitare ob solum pollutionem, quæ voluntaria illi non est, nec in se, cum illam non velit, nec in causa, cum illa sit per accidens, similiter qui sine damno aliquo pedester posset ambulare, & nollet, expertus tamen pollutionem pati, sine tamen consensu, equitando minimè peccaret, cum equitatio causa sit per accidens illius pollutionis, & ideo nec in se, nec in causa esset illi voluntaria.

4. Et tandem femina, vel vir, quæ ob superpositionem vnius femoris in aliud, motum sensualem sensit, non tenetur modum situs mutare, dum determinati sit non consentire, neque sit periculum consensus, quia per accidens actus influentes in pollutionem vitare non tenemur. Et hæc omnia docet Sancius *ubi supra* contra opinionem Fagundez. Notandum est etiam hic, quòd mundans à sanguine verenda, vel femina à sanguine menstruo, etsi præuideat pollutionem, & sequatur, si non gaudeat de illa, non peccabit. Vnde ex his omnibus apparet me olim rectè consuluiffe, quandam iuuenem, cui necesse erat interuenire in quibusdam festis nuptiarum, non peccasse, dum ex tactu manus mulieris in balneo in pollutionem inciderebat, sine tamen vilo periculo in illius consensum, & tunc adduxi doctrinam Sanchez de matr. 1. 3. lib. 9. disp. 45. n. 8. vbi sic ait. Secundo deducitur, pollutionem præter intentionem subsequutam ex tactu licito, & in eo præuisam, quando tactus ille est necessarius, & cessat consensus periculum, carete omni culpa, vt ex amplexu iuxta patriæ consuetudinem, quo cuitato in notam inurbanitatis incidere. Ita Sanchez, quem postea sequuti sunt Villalobos in summa, tom. 2. tr. 40. diffie. 16. n. 5. Filliucius tom. 2. tr. 30. c. 8. n. 150. & Bonacina de matr. 9. 4. punct. 10. n. 8. quæ omnia procedebant in casu nostro.

Quoad hoc
in tom. 7. tr.
7. lege do-
ctinam ref.
21. signanter
post me-
ditum.

5. Notandum est etiam hæc obiter, quòd si aliqua mulier in choreis publicis sciat se tangi ab aliquo intentione mala, si tactus sunt ex suo genere liciti, vt consortio manuum in choreis, non peccat illos admit-tendo coram aliis. Ita Filliucius *ubi supra* 1. 2. tr. 30. c. 10. n. 189. qui citat multos alios.

RESOL. XIII.

An ad expellendum semen corruptum, vel ad sedandam puritatem liceat refricare pudenda cum periculo pollutionis, non tamen consensus in ea; licet femina id conetur efficere non solum fricatione, sed etiam cum inuisione digitorum vsque ad os verit?
Et an liceat Chirurgo contrahere verenda infirmi curationis causa cum periculo pollutionis?
Et in corpore huius Resolutionis aliqui alij casus, & similia exempla vt in alijs Resolutionibus proxime præteritis, hic appositis inferuntur, & cuiusmodi explanantur circa præuisas pollutiones, &c. Ex part. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 54. alias 56.

§. 1. Affirmatiuè respondent Sanchez, Filliucius, Reginaldus, & Bonac. quos citat, & sequitur Ioan. Sancius vir doctissimus in suis disputationibus selectis, disp. 2. 1. num. 29. & idem docet ex recentioribus Villalobos in summa, tom. 2. tr. 40. diffie. 16. num. 4. & 5. vbi etiam docet, cum Sanchez de matr. lib. 9. disp. 17. num. 19. & multis ex Societate Iesu, fas esse conficere verenda ad expellendum semen corruptum, licet præter intentionem sequatur veri seminis emissio, & licet femina id conetur efficere non solum fricatione partium verendarum, sed etiam cum inuisione digitorum vsque ad os verit. Et hanc opinionem præter Sanchez, & Villalobos, docet etiam Bonac. de matr. qu. 4. punct. 10. n. 12. Ratio est, quia in his casibus pollutio sequitur, præter intentionem operantis. Ergo. Hinc deducitur decisio multorum casuum.

2. Primò, licere chirurgo contrahere verenda infirmi curationis causa, cum periculo pollutionis. Ita Valquez in p. 2. tom. 1. disp. 15. num. 9. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 14. n. 48. Ioan. de la Cruz in direct. cons. præc. 6. dub. 9. & alij.

3. Secundo, curforem non constructum esse pedestrem incedere, quamvis sit expertus pollutionem pati. Ita Filliucius tom. 2. tr. 30. n. 150. Sayus in Clauis Regia lib. 8. c. 5. n. 12. Sanchez lib. 9. disp. 45. n. 8. & alij.

4. Tertio, accubantem, & sentientem se ex tali situ in pollutionem venire in fommo, vel etiam in vigilia, si dum absit periculum consensus, non teneri aliter decumbere, etiam si posset aliter commodè dormire. Ita Sanc. *ubi supra* in selectis, disp. 2. 1. n. 12. qui n. 18. in fine, docet etiam, quòd non tenetur quis lectum deserere, etiam si cum membri erectione gullus carnis præferatiur, dummodo non adsit periculum consentiendi; sed alij tenent, quòd tenetur quis lectum deserere, si sentiat delectationem veneream, etiam sine membri erectione. Hæc omnia inuenies apud Ioan. Sancium *ubi supra*, qui plus addit, vt nos etiam alibi notamus, nempe quodlibet peccatum mortale in genere luxuria, non esse causam efficaciter influentem in pollutionem & ideo pollutionem ex illa causa aduenientem in somnis, non esse necessariò consistendam. Putatur igitur verba impudica, & cogitationes turpes, quæ sunt crimina mortalia, etsi sint causæ per se ordinatæ ad pollutionem, non tamen efficaciter in illam influere, alias ferè nunquam apponerentur, quin sequeretur pollutio, sed contrarium tamen euenire, experientia demonstrat. Ergo, &c. Ideo cum inefficaces causæ sint pollutionis, non magis influunt in eam, quam si essent per accidens causæ. Si ergo quando verba turpia, vel cogitatio turpis præsens est, non influit pollutionem, nec appetitum efficaciter monet ad illam habendam, quomodo credi potest influuram, quando absens est, vt pote in somnis? Limita hæc omnia, nisi cogitatio turpis coniungeretur cum membri erectione, per tempus durante, seu cum magna commotione spirituum genitalium. Ita Sancius *ubi supra*. Sed omnia prædicta in præsentis Resolutione sint probabiliter, multi negant, & præsertim illud, quòd liceat refricare verenda ad expellendum semen corruptum. Et ideo in editione quinta Summæ Henrici Villalobos, & in editione nouissima Operum Thomæ Sanchez, hæc opinio non inuenitur impressa; imò de illa se retractauit in summa, tom. 2. lib. 5. c. 6. num. 12. vnde ego illum non tenco.

RESOL. XIV.

An liceat conari fricationibus ad semen corruptum expellendum, etiam si inde sequatur aliqua veri seminis emissio?

Et quid est dicendum, si dubium est, num in quamitate, an in qualitate semen peccaret; an liceat iurare naturam confractionibus ad expellendam qualitatē morbidam?

Et an hoc fieri debeat cum medicamentis, non autem cum fricationibus?

Et an peccent mortaliter mundantes verenda à lanugine, & sanguine menstruo, ne prurium aut fetorem patiantur, quamvis inde præter intentionem subsequatur videatur pollutio secluso consentiendi periculo? Ex part. 3, tract. 5. & Misc. 1. Ref. 6. aliàs 85.

aut fetorem patiat, quamvis inde præter intentionem subsequatur videatur pollutio, secluso consentiendi periculo.

RESOL. XV.

An licitum sit sumere, & applicare medicinam provocantem effusionem seminis? Ex part. 2. tr. 16. & Misc. Ref. 159.

§. 1. Si nullum alium habet effectum, non est licitum, & oppositum asserere est improbabile & dignum gravi censura temeritatis saltem, quia illicitum est procurare pollutionem per medium contra naturæ ordinem. Si medicina verò habeat alium effectum virilem, quem sus intendit, licitum est applicare talem medicinam, non intendens pollutionem. Multa sunt exempla in materia de peccatis. Legantur Doctores agentes de delegatione morosa, vel de præcepto fornicationis, & hæc opinio non solum est probabilis, sed vera, & idem iudicium est de alia causa pollutionis, quæ de se non est intrinsecè mala, & ex hac doctrina possunt excusari à censura multa, quæ docuit P. Thomas Sanchez in materia de matrimonio, agens de actu coniugali, quæ homines aliqui non bene cum illo compositi reprehendunt iniuste, quæ multi viri docti & pii à censura liberant, & hæc omnia docet Turrianus in select. disputat. cent. 2. censura Theologica, dub. 74. Sed ego contrarium teneo, & puto in his materiis non esse laxanda habenas.

Sup. his in Ref. præterea §. His, in fine, & in to. 2. tr. 6. refol. 119. §. vi. & in ref. 207. §. etiam vlt.

Sup. hoc in §. 1. Afirmatiuam sententiam docuerunt multi viri docti Societatis Iesu, quos citat, & sequitur Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 9. disp. 17. num. 18. & post illum docet etiam hanc sententiam Bonacina de matrim. quest. 4. punct. 10. n. 1. vbi sic ait: Secundo feminam, quæ propter semen corruptum; patitur accidentia venenosa sequitur posse conari fricando, vel adhibendo medicamenta ad expellendam semen corruptum, quod est noxium sanitati, etiamsi inde sequatur veri seminis emissio; nam illa emissio sequitur per accidens ad expulsionem seminis corrupti, quod est sanitati noxium, modò non sit periculum consentes in pollutionem, & modò constet semen illud corruptum esse. Sic Bonacina, & nouissimè hanc opinionem tenet etiam doctus Villalobos in sum. tom. 2. tr. 40. disp. 16. n. 4. sic asserens. [Duda es, si semen est corruptum, ex quo in vase retento patitur mulier accidentia venenosa, an liceat conari illud expellere, vel fricatione partium, vel intromissione digitorum vsque ad os vteri?]

A lo qual se responde com distincion, porque quando procede que semen peccat in quantitate, non licet, quia est verè semen, Mas si verdaderamente es corrupto, licito es procurar expellerle de las maneras dichas, y otros remedios, porque ya no es verdaderamente semen, pues es corrupto, y no se lià de hazer caso de que de camino y præter intentionem se signa iuntamente veri seminis amissio, quia datur opera rei licite. Ita Villalobos? cuius sententiam ex multis rationibus approbat Sancius in select. disp. 2. n. 30.

2. Sed dubium est, num in quantitate, an in qualitate peccaret, asserunt non licere, si dubium ita esset; vt docti medici neutri parti acquiescerent; quia tunc semen est in possessione, quod verum, & aptum generationi sit; cum hæc qualitas suapte natura illi insit. Si verò probabiliter opinarentur illud in qualitate peccare, quamvis cum alterius partis formidine, id putant licere; nam opinionem probabilem quis tunc amplecti potest. Et ita docent Sanchez, & Bonacina vbi supra, & Reginaldus infra.

3. His tamen non obstantibus Sanchez postea in sum. tom. 2. lib. 5. cap. 6. num. 12. mutauit sententiam, & docuit non licere iurare naturam confractionibus ad expellendam qualitatē morbidam, in quam semen iam corruptum transit; & hanc sententiam docuere etiam eademmet societate Rebellius quest. 2. lib. 3. quest. 19. sect. 3. & Ioannes Salas in part. 2. tom. 2. quest. 74. tract. 1. §. disp. 6. sect. 1. §. num. 90. vbi post multa, sic tandem concludit. Mihi magis placet illicitum esse semen quantumcumque corruptum cum venerea voluntate emittitur, etiamsi de corruptione certitudo esset. Sic ille, & ego; concedit tamen Sanchez, & Filliucius tom. 2. tract. 30. cap. 8. num. 110. hoc fieri posse cum medicamentis, non autem confractionibus, vide etiam Zamardum in direct. Theologorum, part. 2. de sacrament. matrim. cap. 41. verb. 11. & Reginald. tom. 2. lib. 22. cap. 3. num. 40.

4. Notandum est tamen hic obiter quod Sancius in select. disp. 2. num. 33. Reginaldus & alij, vbi supra, docent non peccare mortaliter mundantes verenda à lanugine, & sanguine menstruo, ne prurium,

Sup. his medicamentis in Ref. seq. Sup. hoc sup. Ref. 1. §. et eandem. ad lin. 7.

Notandum est tamen hic obiter quod Sancius in select. disp. 2. num. 33. Reginaldus & alij, vbi supra, docent non peccare mortaliter mundantes verenda à lanugine, & sanguine menstruo, ne prurium,

RESOL. XVI.

An si pollutio capis in somnis, sit reprimenda in vigilia sub onere peccati mortalis?

Et an gaudens de supra dicta pollutione in somnis capta non ob delectationem carnalem, sed ob sanitatem, & illam optare, sit saltem peccatum veniale? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 21.

§. 1. Afirmatiuam sententiam docet Toletus lib. 5. cap. 13. n. 1. tunc enim quis non tenetur reprimere pollutionem, quando potestatem habet imperfectam, quia semisomnis est, sed in nostro casu patientem pollutionem perfectam habet potestatem, quia in vigilia est; ergo tenetur illam reprimere.

2. Sed negatiuam sententiam docet Emanuel Sà ver. luxuria, n. 10. vbi sic asserit. Cœptam in summo pollutionem non tenetur euigilans reprimere, sufficit enim non placere; ita ille. Et ratio est, quia dicta pollutio incipit in somnis sine peccato, & involuntariè; effusio verò illius in vigilia, est effectus naturalis illius causæ inculpabilis, ergo. Et ita hanc sententiam docent Ioan. de la Cruz in direct. p. 1. præc. 6. art. 8. dub. 10. concl. 2. Filliucius tom. 2. tr. 30. cap. 8. n. 147. & probabilem putat Fagundez præc. 3. lib. 3. cap. 6. num. 11. in casu quo quis certus est quòd non adhibebit consensum; nec in alio casu ego puto illam docuisse Doctores citatos.

3. Notandum est hic etiam, quòd gaudere de supra dicta pollutione in somnis cœpta, non ob delectationem carnalem, sed ob sanitatem, & illam optare, non est peccatum, neque veniale. Scio contrarium docere Sorum in 4. sent. disp. 12. q. 1. a. 7. Medinam in part. 2. q. 74. art. 5. Zumel ibidem. art. 8. disp. 4. Ledesma, Lopez Angles, Rodriguez, & alios; sed tu tepe nostram sententiam, quam docent Doctores, quos citat, & sequitur Tannerus in 2. 2. D. Thom. disput. 4. quest. 7. dub. 7.

Sup. contentio in hoc §. in Ref. seq. & in to. 1. tr. 7. Ref. 100. §. Nota etiam per totum.

dub. 7. num. 144. quibus ego addo Villalobos in *summ. tom. 2. tract. 40. Sancium in selectis, disp. 21. num. 35. Sanchez in summ. tom. 1. c. 1. n. 17. & alios penes ipsos, & nos infra.*

Infra in Ref. 1. not. practice.

RESOL. XVII.

An sit peccatum mortale desiderare pollutionem in somnis, aut de illa sic habita gaudere ob aliquem bonum finem? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 88. alias 87.

Sup. hoc in ref. praerita §. 1. & in t. 1. tr. 7. Resol. 700. §. Nota etiam per totum.

Affirmative respondet Sotus in 2. diff. 12. q. 1. art. 7. Medina in p. 2. q. 74. art. 6. Azorius p. 3. lib. 3. cap. 24. q. 3. Ledesma in 1. art. 4. q. 21. art. 7. dub. 6. Zumel in p. 2. quest. 74. art. 8. disput. 4. dub. 4. Rodriguez in *summ. tom. 1. cap. 211. num. 3. & nouissime doctus Franciscus Syluius in 1. 2. D. Thomae, quest. 154. art. 5. concl. 5. quia pollutio ex se, & ex obiecto, & natura sua est mala; ergo sicut propter valetudinem, vel aliam rationem non licet desiderare vt fornicatio tibi eueniat in somnis, neque etiam licet desiderare pollutionem. Probo consequentiam, nam quod est per se, siue ex obiecto malum, non potest voluntarie desiderari propter quemcumque bonum finem, quia consensus in tale malum, non potest esse malus; alioquin liceret desiderare adulterium, homicidium, & huiusmodi propter aliquem bonum finem, vt ea tibi dormienti acciderent.*

2. Sed his non obstantibus contrariam sententiam probabiliorum esse puto, quam tuerentur 22. Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez in *summ. tom. 1. lib. 1. c. 2. n. 18. quibus ego addo Sancium in selectis, disp. 21. n. 45. Tannerum in p. 2. D. Thomae, disp. 4. qu. 8. dub. 7. n. 145. Villalobos in *summ. tom. 2. tr. 40. diff. 16. num. 144. Filliucium tom. 2. tr. 30. c. 8. n. 10. Reginaldum tom. 2. lib. 2. c. 3. n. 41. Ioan. de la Cruz in direct. conscientia, part. 1. pract. 6. art. 8. dub. 10. concl. 2. Layman in Theol. moral. lib. 3. sect. 4. 17. Granada in part. 2. D. Thomae, contr. 6. tr. 4. disp. 6. n. 6. & Fernandez in exam. Theol. moral. part. 4. c. 1. §. 4. n. 3. Et ratio est, quia talis pollutio sola via naturali consequens, non est ex se peccatum mortale, nec habet malitiam obiectiuam mortalem; sed eam habet certo solum modo (via scilicet naturali causata,) quo circa a ratione contraria mortale esset desiderare, vt praeter naturam ab alio quamuis amante, vt sibi etiam dormienti pollutio prorumperet. Deinde non infrequens est quod ob honestum finem liceat desiderare effectum aliquem per causas naturales euenire, & de eueniente gaudere, quem tamen efficaciter intendere, aut procurare numquam liceret; & ideo si legitimus Rex cum multorum ruina Rempublicam administrat, licitum est boni communis causa optare simplici affectu, vt moriatur, aut eo mortuo gaudere; cum tamen mortem ipsi procurare non liceat. Ergo, &c.**

RESOL. XVIII.

Olim per litteras à quodam Sacerdote interrogatus fui de opinionibus Doctorum circa praesentes casus. Primo, an peccaret mortaliter, si quis conficeret membra bruorum sine ulla delectatione, sed solum ex curiositate inspicendi semen?

Secundo, an si coniugatus immitteret membrum virile in os faminae, peccaret mortaliter?

Tertio si absente coniuge, &c. Sed hos duos ultimos casus nunc inuenies in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio in Ref. 188. & primus casus hic tantum ascribitur: Ex part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 37.

§. 1. **O**bscena sunt haec fatore, sed confessari debent omnia munda mundis. Dico ergo ad primum casum quod Bonac. de matr. qu. 4. punct. 9. n. 15. & Ioan. Sales in p. 2. tom. 2. tr. 13. disp. 6. sect. 20. n. 148. responderunt negatiue, propter magnum periculum pollutionis, vel inordinati alicuius affectus, & frustra conatur ille, vt sic brutum semen expellat, naturale enim est in solo coitu semen effundere. At Thom. Sanchez de matr. 4. tom. 3. lib. 9. disp. 46. n. 15. ait communiter esse naturale, obscenitas brutorum partes conficere, quia inde non excitatur tam vehemens delectatio, & solum ex curiositate fit, & quantum conficere intendit, vt brutum semen expelleret ex curiositate illud videndi, non esse mortale, quia non est mortale impedire boni generationem, aut efficere vt abortiat, sicut necipsum necare. Sed tu ne deseras primam sententiam & ideo in nouissima editione Operum Thomae Sanchez, detecta opinio non inuenitur.

RESOL. XIX.

An sit licitum aspicere coitum bestiarum, seu uendita turpiter commota?

Et quid de coitu & uendendis aliorum?

Et an sit mortale ex proposito, & sine necessitate aspicere personam alterius sexus nudam; imo si solum uideatur uenda illius? Ex part. 3. tract. 5. & Misc. Ref. 89. alias 88.

§. 1. **A**d hanc quaestionem ita respondet ex Sanchez Iacobus Granada Societate Iesu in suis doctis commentariis ad part. 2. D. Thomae, contr. 6. tr. 4. disp. 7. n. 3. ubi sic ait. Non damnatur de mortali aspicere uenda bestiarum turpiter commota. Quod uero attinet ad coitum, licet sine necessitate sit mortale studiosè aspicere concubitus licitum, vel illicitum hominum, eo quod nimium sensualitate commoueat, & sit periculo nimis obnoxii; de coitu uero bestiarum uidetur id de se non esse mortale, quia non multum prouocat ad luxuriam. Denique aduerto non esse mortale aspicere vllum coitum ita breuiter, & quasi per transennam vt non sufficiat ad notabilem commotionem; & idem dicendum est, si ille qui aspicit, attentam propria complexione non subit periculum praedictae commotionis. Ita Granada, qui etiam addit peccatum mortale esse ex proposito, & sine necessitate aspicere personam alterius sexus nudam, vt si uir feminam, & femina uirum intueatur, imò, & si solum uideatur uenda illius; quia id valde pugnat cum honestate naturali, & quia est notabilis causa magnae commotionis sensualitatis. Putat tamen hoc non esse mortale in eo, qui ob curiositatem ad eo leuiter, & per transitum aspicit, vt non sit occasio dictae commotionis; similiter si attendat, vel complexione quis prudenter sibi persuaderet nullum esse periculum magnae commotionis, non damnaretur ad mortale, etiam si ex proposito inspiceret. Ita ille. Sed in his materiis cautè procedet, & fuget.

RESOL. XX.

Alique opiniones, quae in materia luxuriae non admittuntur.

Et in textu huius Resolutionis adducuntur multi diversi casus, sed iam omnes alibi summatim discussi, & appropositi in suo proprio loco? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 31.

§. 1. **C**irca infra scriptas quaestiones ego alibi plures adduxi Doctores, sed sententiam meam elate,

& firmiter non aperui, quod nunc faciam. Idem quaeritur primò, an peccata contra naturam, videlicet, mollicitas, sodomia, bestialitas, specie distinguantur. *Alibi* Filliucium adduxi asserentem, probabile esse, omnia peccata contra naturam esse eiusdem speciei infimae; sed merito ex inlyta Societate Iesu praestantissimus Theologus Pater Ouiedo in 1. 2. *D. Thomae, tr. 6. contr. 5. punct. 3. §. 7. n. 54.* putat, hanc sententiam esse singularem, neque in praxi amplectendam. Et in primis, quia D. Thomas à Filliucio adductus, Armilla, & alij, intelligendi sunt de specie subalterna: nunquam enim trahendi sunt Doctores ad singulares sententias discrepantes à communi Doctorum consensu, quando iuxta hanc interpretationem patiuntur, & non nisi temerè in re grauiissima propter verba vniuersalia obiter, & non nimis clarè prolata, Doctorum auctoritatem quis potest sibi fingere ad praxim similitum opinionum tutam in conscientia iudicandam. Insuper ratio Filliucij nullius est momenti: quia non qualibet diuersitas explendi voluptatem veneream fundat diuersam dissonantiam, etsi modi valde diuersi eam fundent. Primum suadent exempla ab ipso adducta. Secundum clamat hominum communis apprehensio; quia enim maiorem dissonantiam non concipit in concubitu bestiali, seu hominis cum bestia, quam in simplici pollutione, etiam si verque actus aequè generationi opponatur. Ex hoc efficax argumentum contra hanc sententiam desumo. Peccata distinguuntur in specie propter diuersas dissonantias: sed diuersa dissonantia est in concubitu rationalis cum irrationali, & maior, quam in simplici immunditia, seu pollutione: ergo distincta species. Sola minor indiget probatione, quam hominum apprehensio negare non permittit: omnes enim longè inagis horrent bestialitatem, & sodomiam, quam pollutionem propriam, vel alieni tactibus excitatam. Sit ergo firmum cum communi Doctorum sententia, quae defendit ipse Filliucius *ibid.* immunditiam, sodomiam, & bestialitatem specie distingui, nec de necessitate has species distinctè in confessione explicandi prudens dubij potest insurgere pro parte negatiua. Non est igitur recedendum à sententia Patris Ouiedo nec modò contrariam puto esse probabilem: vnde nò assentior nouissimè doctissimo Caramuel in *Theol. mor. lib. 4. n. 163.* vbi asserit, quòd mollicitas, sodomia, & bestialitas sunt peccata eiusdem speciei infimae, adeoque nemo tenetur in confessione exponere, vtro ex istis modis peccauerit, sed satisfaciat dicens procurauisse pollutionem. Et licet hanc eius & Filliucij sententiam probabilè esse pater Escobar in *Theol. mor. tr. 1. exam. 8. c. 2. n. 77.* & Trullench in *Decalog. to. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. n. 8.* Tamen ego modò dictam opinionem Filliucij, & Caramuelis omninò tanquam intolerabilem cum Sapientissimo Ouiedo, *vbi supra.* reiciendum esse puto.

2. Queritur secundò, an conficcare pudenda brutum ex curiositate videndi semen, sit peccatum mortale? *in part. 2. tr. 17. resol. 37.* pro negatiua sententia adduxi Sanchez, nec sententiam meam aperui: nunc existimo affirmatiuè sententiam adherendum esse. Quia actus iste est multum inordinatus, & obscenus, valpè repugnans rectae rationi: tum, quia proximè inclinatur ad libidinem, & ex tali conficcatione sequitur non modica delectatio ex parte conficantis, non ex curiositate, quae sensualem delectationem non causat, sicut ipsemet actus conficcationis, qui sicut excitat delectationem in animali bruto, ita & in ipso homine conficcatore, vt experientia constat inter personas, quarum vna aliam excitat ad libidinem conficcatione membri, tum, quia, etsi actus venericus non est mortalis, neque venialis ex parte animalis; non cessat tamen esse mortalis ex parte conficantis. Confirmatur: quia conficcans vitilia omninò, & penitus stulti, mortaliter peccat, licet nò peccet ipse stultus: est igitur idem iudicium de conficcante puden-

Tom. VIII.

da bruti animalis; ex cuius parte ille actus venericus non est peccatum, vtiq; verò ex parte conficantis. Et ita hanc sententiam, praeter Bonacinam, & Salas à me, *vbi supra* adductos, tenet Bordonus *tom. 2. fol. 74. n. 8.*

3. Queritur tertio, an finito actu matrimoniali, & viro à femina sublato, licitum sit feminae, quae nondum seminavit, agitata libidine, se tactibus excitare, donec seminet? Pro affirmatiua sententia *alibi* plures adduxi; & nunc illam docet doctus, & amicissimus Pater Martinus Perez de *matrim. disp. 49. sect. 8. n. 4.* vbi sic ait: [Quares, quid dicendum, vbi vir seminavit in vas, & membrum virile extraxit, licet bñe feminae, non nondum effudit, se prouocare tactibus, donec seminet? Sentit Sanchez *num. 12.* id licere: quia illa prouocatio feminae est actus coniugalis perfectio, ac consummatio; & quamuis ad generationem simpliciter, & omninò non desideretur, valde tamen confert, vt *antea* dixi, & idè non est inter coniuges inhonestum. Quod etiam firmat, quia aliàs euidentissimo periculo committendi quaplurima peccata mortalia feminae essent exposita: quia frequenter viri, praesertim robustiores, prius seminant, & illicò recedunt, manente in femina valde irritata libidine: quare expectare vir nò tenetur, licet possit etiam effuso semine adhuc copulam continuare, vt femina seminet.] Ita ille. Verùm puto, non esse recedendum à negatiua sententia, quam nouissimè tenet Texeda in *Theol. mor. to. 2. lib. 4. tr. 1. contr. 12. n. 93.* [Primo, quia tactus ille, quo femina extra actum matrimonialem se tangit, & prouocat ad pollutionem, nullo pacto ad finem matrimonij, qui est prolis generatio, spectat: ergo est illicitus. Probatur antecessens: quia est actus habitus solum ob ipsam delectationem, & non ob finem matrimonij. Confirmatur, & explicatur: quia, cum iam vir intra vas feminae seminauerit, & solum viri semen ad prolem generandam necessarium sit, praesupponitur iam proles genita, & completa generatio: ergo femina tactibus se excitat ad effundendum semen, finita copula maritali, & viro ab ea sublato, peccet mortaliter. Respondet Sanchez, illam feminae prouocationem esse perfectionem, & consummationem actus coniugalis. Sed contra: quia actus coniugalis consummatio, & perfectio est ipsa proles genita, quae est finis principalis matrimonij: ergo actus illi feminae, qui post viri seminacionem sequuntur, nullo modo còducunt ad prolis generationem; sed solum sunt ob ipsam delectationem à femina captandam habitus, & sic sunt mortales. Probatur tandem principaliter asseritum nostrum: quia generatio potest sequi perfectè absque feminae seminacione, vt fatetur ipse Sanchez, ergo, si iam semen viri scissum est intra vas feminae, & statim reconditum in suo particulari sinu, & sedili, vt ita dicat effusio seminis feminae non est necessaria, neque ad producendam prolem, neque ad perfectionem actus coniugalis. Si rursus dicas cum Sanchez, verum esse semen feminae nò esse ad generationem necessarium, valde tamen ad illà conferre, nimirum, ad faciilius generandà prolem. Sed contra: quia id est, quod indicamus falsum, & aduersari doctrinae eius, ac praebere occasionem peccandi feminae: nam finito actu coniugali, & semine viri intra vas feminae recondito, statim sequuta est generatio per virtutem matricis attrahentis illud, & còstituentis in suo loco, praeccludendo fontem eius, ne aer subintret: ergo semen feminae postea sequutum mediis illis tactibus secū habitis extra matrimonialem congressum, est impertinens, imò valde illicitus. Obicit Sanchez, si huiusmodi tactus post maritalem coitum, & membro virili extracto, non liceret feminae ad emittendum semen, maximo, & euidentissimo periculo emitendi semen essent feminae expositae, cum frequenter viri, cum sint robustiores, prius seminant, & statim recedant manente in femina valde irritata libidine. Sed contra: quia ex ratione ista oppositum sequitur: nam, si licet feminis,

Alibi in còg. 2. tr. 6. Ref. 211. & 215. §. Confirmatur, & in alia Ref. carum annot.

Sup. hoc in rom. 2. tr. 6. Ref. 215. §. Nota tamen & in ref. 216. & in alio §. carum notat. tionum.

N

in ombro

membro virili substracto, extra maritalem congressum: se tactibus ad emittendum semet, prouocare ob periculum effundendi illud; quod maius periculum potest esse, neque imaginari emittendi feminis, quam quod femina agitata libidine se ipsam tactibus impudicis prouocet ad pollutionem: nam, si solum irritationem illam pateretur, non ita certe sequeretur seminis emissio, sicut sequitur ex tactibus illis impudicis ordinatis, ex parte feminae, ad emittendum semet.] Huc usque Texeda, cui adde, ex Societate Iesu Castlrum Palaus *tom. 5. disp. 3. p. 1. 4. §. 3. n. 6.* quia, ait ipse, coniugibus ea copula licita est, per quam efficiuntur vna caro, & mulier illa effusione seminis non videtur fieri vna caro cum viro, ut pote ab ea separato: ergo.

4. Queritur quarto, an licitum sit feminae aliquando operari ad expellendum semen, quod existimat esse corruptum, quamuis praeuideat verum semen emittendum fore: Pro affirmatiua sententia *alibi* adduxi Sanchez, & alios asserentes, quod quando semen est corruptum, & intra vas feminae detentum, si ob id patitur venenosa accidentia, licitum esse ei operari tactibus, & confractionibus in partibus impudicis habitis ad expellendum illud semen, etiam si praeuideat simul verum semen effundendum, si id eueniat prae intentionem feminae operam dantis ad illud semen emittendum. Sed contrarium tenendum est cum Texeda, *ubi supra, numer. 62.* Primum, quia in illa feminis corrupti effusione sentitur vehemens delectatio intenta, & procurata: ergo est illicitum. Antecedens est certum: quia nequit fieri in partibus occultis fricatio, vique ad effusionem seminis, sine magna in parte sensitua delectatione. Consequens verò a Sanchez conceditur, dum asserit, idem seminis effusionem ob vitam tuendam, aut conseruandam, licitam non esse: quia in ea feminis effusione magna sentitur delectatio, quam homines, tanquam humanum bonum, prosequerentur; atque ob id, asserit, natura in omni euentu ipsius seminis administrationem homini denegauit: ergo, si vehemens delectatio, quae in seminis effusione sentitur, est tota ratio, cur seminis effusio in nullo euentu sit licita; cum illa reperitur in feminis corrupti effusione, minime haec licita erit. Nec obstat dicere: licitum est vti medicamentis ad expellendas aliquas prauas, & nocentes qualitates, quando id expedit ad sanitatem corporis, etiam si per accidens sequatur veri seminis effusio: ergo licet etiam partium venendarum conficatio. Ceterum argumentum hoc nullius est momenti, & idem respondetur concessio anteed. negando consequ. quia, quando expellitur semen corruptum medijs applicatis medicamentis, non sentitur vehemens delectatio, atque aded bene applicari possunt; praecipue, quia illa medicamentorum applicatio non per se tendit ad expulsionem seminis veri, sicut praedicta conficatio membri. Itaque dicendum est, seminis veri emissionem, etiam si fiat concomitanter ad feminis corrupti effusionem, quia opponitur per se proli generationi, & absque magna delectatione fieri nequit, esse illicitam.

5. Queritur quinto, an sit peccatum mortale refricare pudenda in superficie vasis praeposteri vxoris: In hoc solum culpam venialem agnoscit Sanchez *lib. 9. disp. 17. num. 5.* Sed ego non solum de introuisione membri virilis in vas feminae praeposterum, quod certum esse debet, sed etiam de refractione illius in praedicti vasis superficie, existimo esse peccatum mortale, nam et si absit periculum pollutionis, & fiat animo consummandi in vase naturali feminae: quia praedicti tactus censendi sunt sodomiticae copulae inchoatio, eod quod ex se, & spectata eorum natura, ad ipsam referantur, quam resolutionem non tollit agentis intentio. Et ita nostram sententiam tenet Caltrus Palaus *tom. 5. disp. 3. p. 1. 4. §. 2. n. 6.*

6. Queritur sexto, an aliquando tactus inter coniugatos sint liciti, etiam cum praesens periculum pollutionis? Affirmatiue respondet Sanchez *tom. 3. lib. 9. disp. 15. num. 30.* vbi sic ait: [In coniugate non semper sunt mortales tactus cum periculo pollutionis in se, vel in altero coniuge, quando nec ea est intentio, nec est consensus periculum. Sed erunt mortales, quando absque causa virginitatis exercentur. Probatur, quia, licet hi tactus sint causa per se pollutionis: at excusat tali causa operam dantem virginitatis, quando adest talis causa. Hinc deducitur, amplexus, & oscula, & alios tactus solitos exerceri inter coniugatos ad mutuum indicandum, fouendumque amorem, & torpiditatem carentes; minime damnanda esse de culpa lechali ob periculum pollutionis praesens, quando non nimia voluptas adest, nec incitatur, sed tanquam indicium amoris exercetur, represso excessu libidinis iniurgentis. Ducor: quoniam causa virginitatis adest huiusmodi tactus exercendi, ut mutus indicetur, foueturque amor inter coniugos, magnaue austeritas esset, & valde minueretur amor, si ab huiusmodi tactibus abstinerent. Deinde, quia amplexus inter sororem, & fratrem foris venientes ad indicandum amorem, & ne austeri, & inurbani videantur, non damnantur ob pollutionis praesens periculum. Cur ergo inter coniugos dicantur liciti? Eod vel maxime quod vbi non nimis libidinis ardor incitat eos, sed voluntas mutui amoris fouendi, non fluunt notabiliter in coniugatos ad pollutionem, quamuis in omnino soluti, quibus copula est interdicta, infuerent.] Ita ille. Sed contra illum, & merito iniurgit Pater Ioannes Praepositus in *3. pari. D. Thomae, q. 6. de bonis matrimonijs, dub. 26. n. 187.* vbi ita asserit: [Non videtur mihi probandum, quod ait Sanchez, non semper esse mortales tactus exercitos cum periculo pollutionis, etiam in perente: id, inquam, nimis probatur, cum pollutio eo casu possit vitari petendo actum coniugalem, quem coniugatus potest exercere. Confirmatur: si dans operam rei alioquin licitae, & praecipue aduertat inde sequituram pollutionem, quam recusat in actione possit impedire, tenetur impedire alioquin mortaliter peccabit: cum ergo coniugatus in nostro casu possit occurrere pollutioni per actum coniugalem, qui non est ei difficilis, tenetur illum exercere propter rationem, per se loquendo, sentio, compertum, quae per modum reddentis eisdem actus cum delectatione venerea patitur, vel exercet, teneat actum coniugalem petere, si aduertat in se pollutionis periculum, & nulla circumstantia extrinseca excuset: alioquin pollutionem censendam ei voluntariam, cum eam possit impedire per medium non extraordinarium statui matrimonialis, idque sine magno quauamine, vt suppono. Nota etiam, me non adhaerere opinioni Sanchez de *matrim. lib. 9. disp. 44. n. 16.* asserentis, posse coniugem ob solum voluntatem veneream, & non coeundi causa, seipsum tangere cessante pollutionis periculo. Quae opinio, vt obstat, tenetur Dicatillus de *inst. lib. 1. disp. 1. dub. 1. n. 2. 8.* in vltimis huius authoris editionibus, expuncta fuit extrationibus, quas ipse Dicatillus adducit, vnde falsum est. Castl. Palaus *1. r. 2. disp. 2. §. 2. n. 11.* in fauorem Sanchez adducit Valquez: nam Valquez oppositum docet, vt patet in *1. 2. disp. 113. c. 2. n. 4.* & recte notat Dicatillus *vbi supra, n. 219.*

Et tandem nota, a me *infra* impognari Sanchez asserentem, tanquam probabile, licitam, ac debitam esse effusionem seminis in copula fornicaria, si tunc effusione alterius. Et ita, me citato, docet etiam nostram sententiam Pater Auerfa de *marimon. quest. 11. sect. 5.* Quia tota ea actio, & quaelibet eius pars, est illicita, & indebita, ac semper vnusquisque tenetur ab ea desistere, vnde continuando perseverat in actione peccatiosa, & contraria rationi, & iniuriosa proli. Quare non esset maius malum, nec simpliciter malum, sed peius, debium.

Alibi supra
in Ref. 13. &
14.

Sup. hoc in
tom. 2. r. 6.
Ref. 187. §. 1.
& lin. 3.

debitum, desistere ab effusione seminis, etiam stante effusione alterius: quia ex hac parte non esset malum frustrari semen, ubi fornicarie conciperetur proles: sed malum fuerat fundi semen ex parte vnus, & inchoare copulam ordinatam ad effusionem vtriusque.

Imò teneri virum desistere, etiam si sequutura sit effusio extra vas, quam ipse amplius impedire non possit; aduertit Diana *part. 3. tract. 1. resol. 227.* ubi oppositam sententiam non vt probabilem admittit. Ita ille, & iterum ego.

In indice primo huius Tom. vide Apendicem ad hunc Tract. 6. ubi reperies alias plurimas quasi missas & dispersas per alios Tom. Tract. & Res. que simul pertinent ad hunc Tract. 6. circa materiam, Luxuria.

TRACTATUS SEPTIMVS DE FVRTO, ET DE RESTITVTIONE PRO IPSO;

Atque de aliquibus aliis specialibus Restitutionibus, & etiam de Restitutione famæ agitur.

RESOLVTIO PRIMA.

An in furto Reliquiarum detur paruitas materia?

Et an peccet mortaliter Prælati Regularis, si alicui dederit licentiam accipiendi particulas aliquarum Reliquiarum?

Et an liceat Crucem variis Reliquiis, non tamen approbuis, ornata in Altari collocare? Et part. 5. tr. 5. Resol. 35.

AFFIRMATIVE respondeo. Verum optime obseruat Castus Palus *to. 2. tr. 8. disp. 1. punct. 6. n. 19.* & Sanchez *in sum. 10. l. 1. lib. 2. c. 43. n. 23.* quod paruitas materia ad excusandum à mortali Reliquiarum furto spectanda est non solum penes solam rei absolutam materiam, sed etiam dignitas, ac aestimatio penlanda est, ac earum raritas, & idè ego olim de furto sacrilego quemdam damnauit, qui particulam valde minimam ligni crucis furatus fuerat.

2. Notandum est tamen hinc obiter Signium *lib. de Reliq. Sancto. c. 36.* & Azorium *tom. 1. lib. 9. c. 8. q. 9.* docete, non admittere sacrilegij crimen, si quis extulerit particulas aliquarum Reliquiarum ex facultate Episcopi, vel eius cui Ecclesia commissa est, ex *c. quisquis, §. si quis demum 17. q. 4.* Sed hæc opinio mihi non placet; nam, vt bene notat Sanchez *ubi supra*, is, cuius cura custodia Reliquiarum commissa est, nullam de illis administrationem habet, ac proinde eius licentia non excusabit à furto, & idè peccaret mortaliter Prælati Regularis, si talem licentiam alicui præberet.

3. Notandum est etiam hinc obiter contra Bonaciam *disp. 7. de adorac. q. 1. punct. 4. n. 6.* licere crucem variis Reliquiis, non tamen approbatis ornata in altari collocare, & populo adorandam proponere, tum quia sic usus obtinuit, tum quia cum Crux in altari collocatur, non Reliquia, sed Crux adoranda proponitur, quod verò vnus, vel alius reliquias adoret, id per accidens, & ad priuatum cultum pertinet, non ad publicum. Ita Palus *n. 11.* & Sanchez *n. 17.*

RESOL. II.

An in furto detur paruitas materia?

Et an uxor possit conseruare in usus honestos vigesimam partem redditus sine licentia mariti?

Et an de furtis filiorum, & Religiosorum non sit philosophandum ut de cæteris furtis? Et part. 5. tr. 5. Resol. 34.

Tom. VIII.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè, & idè Marchantius *resol. pastoral. ad Decalog. cap. 7. q. 2.* sic ait. Quenam quantitas in furto peccatum mortale constituat? Responderetur vix posse id inuenerim taxari, solum in genere dici potest, quod requiratur quantitas notabilis; talis autem iudicari debet arbitrio prudentum pro varia tum locorum, tum personarum conditione, quia quod respectu vnus censetur notabile, respectu alterius exiguum est; respectu mediocriter diuitum aliqui requirunt quatuor regales, respectu mechanicorum duos, respectu pauperis vnum, vel etiam dimidium, quia hæc summa his proportionaliter sufficit ad viuendum vno die, victum autem vnus diei surripere alicui videtur notabile. Ita ille. Sed de hac questione ne deseras videre me ipsum *in 1. part. 6. res. 16.* ubi plures opiniones inuenies taxantes paruitatem materiae circa præsentem materiam.

2. Non desinam tamen hinc adnotare obiter id, quod docet Ioan. Henric. *in comp. casuum const. c. 1. n. 5.* ubi sic asserit [Tambien ay otra opinion de hombres muy doctos, que afirman que la muger casada puede gastar, sin licencia del marido, en vfos honestos, la vigesima parte de la renta que ambos poseen; de fuerre, que si tienen mil ducados de renta, podrá la muger gastar cada año en vfos honestos cinquenta ducados, que es la vigesima parte de la renta. El fundamento desta opinion es ser cosa justa, y conforme a razon, que pueda la muger gastar alguna moderada parte en cosas honestas, sin autoridad del marido, pues no es razon, que sea de la condicio de los esclauos, que no tienen dominio en cosa alguna; y assi si sucediesse que el marido dignitassè docto no es inconueniente en el furtivo de la conciencia, porque disgustará sin razon.] De furtis verò filiorum & Religiosorum non est philosophandum vt de cæteris furtis, maior enim quantitas in illis, quam in istis requiritur. Vnde vide me ipsum *loco citato.*

Quæ hic est in tom. 7. tr. 5. Res. 40. & hic infra in Res. seq.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 7. Res. 34. §. ult. & in Res. 35. §. etiam ult. & in tom. 6. tr. 7. Res. 58. cursim in principio.

Sup. his in tom. 7. tr. 3. Res. 40. §. Sc. non.

RESOL. III.

Queritur, que quantitas requiratur, vt furtum sit peccatum mortale? Et part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Res. 57.

§. 1. **Q**uot sunt Doctores, tot sunt opiniones circa hanc questionem.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 3. Res. 40. §. 1.

2. Prima opinio est Martini Nauarri *manu. cap. 17. num. 4.* qui nimis strictè putat, dimidium regalem esse quantitatem notabilem, quæ constituat furtum mortiferum.

ad lin. 9. & hic supra in Res. 31.

3. Secunda opinio est Cordub. *in summ. q. 103.* & Salom. *2. 2. tom. 1. q. 66. art. 6. contr. 1.* qui dicunt absolute,

N 2 &